

КУТУБХОНАСИ
ТАҒИМЛАШ

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊЪАТИ Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan e-mail: info@uzas.uz 2015-yil 17-aprel №16 (4311)

ЁШЛАР — ДАВР ВА ЗАМОН ЭГАСИ

Хар бир давр ўз тараққиёти истиқболини навқирон авлодлари тимсолида кўради. Зеро, ёшларнинг оталар, улуг аждодлар томонидан яратилган барҳаётлик стратегияси — ривожланиш йўларини теран англаб, уни хар қандай шароитда изчиллик билан давом эттира олиш салоҳиятига эга бўлиши мустақил тараққиёт бардавонлигини таъминлайдиган мустаҳкам пойдевор — заминдир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг кўшма мажлисидаги нутқида Юртбошимиз Ислам Каримов мамлакатимиз Истиқлол йилларида эришган ютуқлар моҳиятига эътибор қаратар экан, "Бундай ютуқларнинг сабабларини биз аввало мард ва матонатли, кўпни кўрган халқимизнинг, одамларимизнинг дунёқараши, сийсий онги ва савияси тобора юксалиб бораётганида кўраимиз. Ва энг муҳими, бунинг сабаби бугунги кунда хал қилувчи куч бўлиб майдонга чиқаётган, замонавий билим ва касбухунарларни пухта эгаллаган, мустақил ва янгича фикрлайдиган, Ватанимизнинг эртанги куни учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир бўлган навқирон ёшларимизни биз ўзимизнинг ишончимиз, таянчимиз ва суянчимиз деб билганимиздадир", — деб таъкидлади.

Мустақиллик замонида ёш авлодларимизда шундай салоҳиятни камол топтириш учун уларнинг хар жихатдан тўқис ва баркамол ўсиб-улгайиши йўлида Юртбошимиз томонидан кўрсатилаётган катта ғамхўрлик, яратилаётган шарт-шароитлар хар бир ота-она, хар бир миллатдошимиз қалбида чексиз фахр-ифтихор уйғотиши шубҳасиз.

Ёшларнинг, аввало, соғ-саломат туғилишидан тортиб, то мактабга боргунча ва ундан сўнг бир неча босқичли таълим масканларида пухта илм олиши, истеъдодини рўёбга чиқариши, муайян касб-кор ва хунар эгаси бўлиб етишиши учун давлат ва жамият томонидан беқиёс ғамхўрлик кўрсатилмоқда. Яъни бу жараён оналар ва болалар соғлиги доимий назоратга олиниб, фарзандлар ҳали дунёга келмасидан бурун уларга кўрсатилаётган меҳр-муҳаббатдан бошланади. Болалар спортини ривожлантириш жамгармаси ташаббуси ва ҳомийлигида изчиллик билан амалга ошириб келинаётган тадбирлар, барча аҳоли яшаш жойларини кенг қамраб олган турли спорт иншоотлари, "Умид ниҳоллари", "Баркамол авлод", "Универсиада" каби кўп босқичли беллашувлар, баркамоллик байрамлари, барча туманларда янгидан қурилган мусика ва санъат мактаблари, хар бир навхил фарзанднинг хорижий тилларни пухта ўрганиши учун яратилган шароитлар мана шу жараённинг узвий қисмидир. Бундай ғамхўрликлар халқимиз фарзандларининг замонавий билим ва касб-хунарлар соҳиби бўлиши, янгича фикрлаши, она юртнинг эртанги куни учун масъулиятни ўз зиммасига ола биладиган "Хал қилувчи куч бўлиб майдонга чиқишга қодир" Ватан тақдирига бевосита дахлдор шахс сифатида камол топиши учун хизмат қилаётди.

Мамлакатимизнинг доврўқли дорилфунун ва олий таълим даргоҳлари қатори юртимизда фаолият олиб бораётган дунёнинг энг нуфузли университетларида таҳсил олаётган, магистрлик ва докторлик илмий изланишлар билан шуғулланаётган истеъдодли ёшлар ўрта асрларда жаҳоншумул кашфиётлари билан дунё илм-фани ва тамаддунига беқиёс ҳисса қўшган Ал-Фарғоний, Ал-Хоразмий, Ал-Бухорий, Ат-Термизий, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур сингари улуг аждодларимиз аъналарини давом эттириб, буюк боболаримиз шавкатига муносиб тадқиқотлар билан кимларнинг ворислари эканликларини амалда намоён этадилар. Ёш авлоднинг улуг аждодларимиз илмий-ижодий ва маънавий меросидан баҳраманд ҳолда камол топиб, табиат ато этган истеъдодини тўқис рўёбга чиқариши, илм-фан ва техника, бадий ижод, журналистика ва санъат, тадбиркорлик ва ишбилармонлик соҳалари учун профессионал мутахассис бўлиб етишиши, жаҳон илм-фани, маданияти тараққиётидан хабардор юксак тафаккур соҳиблари бўлиб фаолият олиб боришлари учун қанчадан-қанча ижодий танловлар, рағбат ва мукофотлар таъсис этилгани ҳам бу борадаги беқиёс эътиборнинг ёрқин ифодасидир.

Илм-фанга қизиққан ёш истеъдод соҳибларининг жаҳоний анжуманларда, ижодкор ёшларнинг турли халқаро конкурсларда, миллий спортимиз юлдузларининг дунё олимпиада ва беллашувларида совринли ютуқлар соҳиби бўлиб, Ватанимиз байрогини баланд кўтараётгани, юртимиз шаъни ва шарафини улуглаб доврўқ таратаётгани, минг-минглаб тенгдошларига ибрат бўлаётгани "Биз ўзимизнинг ишончимиз, таянчимиз ва суянчимиз деб билган" мана шу навқирон авлоднинг дадил қадамлари сифатида хар қанча таҳсину эътирофга муносибдир.

Газетамизнинг ушбу сонида эътиборингизга ҳавола этилаётган ёш ижодкорлар, истеъдодли талабалар иштирокидаги давра суҳбати истеъдод соҳибларининг Ватан тақдирига дахлдорлик туйғулари, ҳаёт моҳиятини англаш, ижод сирларини эгаллаш йўлидаги саъй-ҳаракатлари, ўй ва мушоҳадалари ҳақида ёрқин тасаввур беради, деб ўйлаймиз.

Нурли истиқбол помон

Ифтихор

Номингиз порлар қаторда,
то Ватан бор, эл яшар.

Марду майдондир бу олам,
гани чўзмоқ шарт эмас —
Давру даврон елканин
арслон юраклар бошқарар.

Бу — Ватан! Ўпгим келар
зебо диёрни, дўстларим,
Тоғу дарёлари кучган
воҳаю водий қадар.

Яхши ният йўлчи юлдузидир,
ишонч — қалқонингиз,
Нурли истиқбол томон —
бўлгай йўлингиз бехатар.

Хусниддин ШАРИПОВ,
Ўзбекистон халқ шоири

Алп ижодкордир ҳамиша
ушбу миллат, бу башар,
У яратган шоҳ асар —
сиз кўз очиб кўрган шаҳар.

Масканингиз қадри юксак,
қалби ором изламас,
Бағри кенг олам билан тенг
қўл бериб, тенг сўзлашар.

Эркалаб ўтгай қуёш —
саф-саф иморат кўзларин,
Бунда рассом, бунда косиб,
бунда олимлар яшар.

Шўх ариқ ҳам инжа гулзорлар
кўчангиз ганжидир,

Тинмагай асло бинокор,
тинмагай асло ҳашар.

Ушбу қўллар сеҳри бирла
жилғалар анҳор бўлиб,
Яшнагай марказда юз йил
мудраган бечора жар.

Билмадим, недир шивирлар
ғилдираклар йўл ўпиб,
Балки иш услубидир бу,
ё қувонч ё хушхабар...

Мунча ҳам сочлар паришон,
дердингиз дўстим, қаранг,
Кокли қирқ ойжамоллар
саҳангизда яйрашар.

Соябон тутган пари
маҳтал турар хушторига,
Ҳой йингит, тезроқ қадам бос:
ваъда бердинг-ку, бажар!

Қиз-ўғил толибни ўйлаб,
курса кимдир иқтисод,
Бошқа кимдир саждагоҳин
ору номусдан ясар.

Оз ва рост сўзланг фақат,
бўлсин ҳалол ош-нонингиз,
Деб, умрбод сиз ва биздан
Раббимиз узмас назар.

Сиз экибсиз жуфт ниҳол
Ҳақ ҳам ҳақиқат пойига,

ЭЪТИБОР ВА ЭЪЗОЗ

Шу кунларда шаҳар ва қишлоқларимизда 9 май — Хотира ва қадрлаш кунини нишонлаш учун қизгин таралдуд кўрилмоқда. Иккинчи жаҳон урушида интирик этган ва фронт ортида меҳнат қилган нуроний отахону онахонлар ҳолидан хабар олиш билан бирга маънавий-маърифий тадбирлар, учрашувлар, мулоқотлар ўтказилимоқда.

Иккинчи жаҳон урушида фашизм устидан қозонилган ғалабага она Ўзбекистонимиз, юртимиз фарзандларининг ҳам муносиб улуши борлигини тарих унутмайди.

Президентимиз ташаббуси билан мустақиллик йилларида олиб борилган жиддий изланишлар туфайли аввал «Бедарак йўқолган» деб ҳисобланган минглаб юртдошларимиз тақдирига аниқлик киритилди. Давлатимиз раҳбарининг 1994 йил 16 мартдаги Фармони асосида 35 жилддан иборат «Хотира» китоби нашр этилди, 1999 йили Тошкент шаҳри марказида Хотира ва қадрлаш майдони барпо этилди. Унда «Мотамсаро она» ҳайкали ва хиёбонда қад кўтарган айвонлар тоқчаларида Иккинчи жаҳон урушида ҳалок бўлган ёки бедарак кетган 450 мингга яқин ўзбекистонлик юртдошларимизнинг номлари ўтилган металл тахталар ўрнатилган. Улар орасида урушда ҳалок бўлган менинг амакиларим номлари ҳам бор. Хар сафар ўқувчиларим, баъзида оила аъзоларим билан Хотира майдонига зиёратга боргани-

мизда «Мотамсаро она» ёдгорлиги қаршисида бош эгиб, таъзим бажо айлаб, гуллар қўямиз. Шунда Она сиймосига термулар эканман, менинг кўз олдимда Иккинчи жаҳон урушидан қайтмаган жигарбандлари гамида изтироб чеккан оналаримиз ва улар қаторида Соҳида бувижоним гавда-

ланади. Иккинчи жаҳон уруши бошланиши билан йўлдош бувам ва Соҳида бувижонимнинг 6 нафар ўғли: Зокир, Абдуқодир, Абдурахмон, Абдурахим, Халил, Фани урушга кетишган. Амакиларимни ва дадамни урушга кузатишар экан: «Ой бориб, омон қайт» деб, одатимиз бўйича нон тишла-тиб ва кичкина халтачага юртимиз тупроғини солиб юборишган. Лекин, афсуски, уч нафар ўғли: Абдурахмон, Абдурахим, Фани урушда ҳалок бўлган. Қолган уч нафари эса оғир ярадор бўлиб қайтган. Зокир амакимининг жароҳати оғирлиги сабабли кўп ўтмай вафот этган.

Давоми олтинчи саҳифада.

Навоийни ўрганиш

Нукта — фикрий кашфиёт, шеърда айтилган янги гап. Нукта кўп шаклларда намоён бўлади: бирор шеърини санъатни факуллода ўринли ишлаши; ҳали айтилмаган ҳикмат; аънавий образнинг янгича талқини...

Мумтоз адабиётда ишқда фаол тимсол ошиқ булбул рамзида берилиб, қуончак, фидойи, куйиб-ёниб гул ишқда сайрайдиган, хуллас, жонфидо ошиқ сиймосида гавдалантирилади.

«НУКТА»ДА ГАП КЎП

Аксинча гул ҳақида: "Гулга не парвой юз фарёд қилса андалиб?!" сингари таърифларда гулнинг сернозлиги, истиноси, булбулга белгисандлиги, таннозлиги, ўз хуснига маҳлиелиги кўпроқ қаламга олинади. Тўғри, муҳаббатда ошиқ ва маъшукларнинг тенг ўртанишлари ҳам бот-бот айтилади: "Шамъ агар парвонани ўртар, ўзи ҳам ўртанур..."

Навоий ошиқ ва маъшук сиймоларини бу мисрада шамъ (маъшук) ва парвона (ошиқ) рамзларида ифодалаган. "Девони Фоний"да гул сиймоси тавсифида ажиб бир нукта — детал келтирилган. Навоий атиргулнинг алвон ранглигига ишора қилиб, унинг сиймосини факуллода чиндан-да ажойиб рамз: гулга ошиқ булбул — қонга гарк, ишқнинг гаройиб кечмишларидандир ушбу рамз, дейди.

Дарҳақиқат, гул Шарқ мумтоз адабиётда бундай факуллода да рамзда биринчи марта Навоий томонидан айтилган. Бу беихтиёр китобхонни ушбу сирли ҳолат борасида мушоҳада юри-тишга ундайди.

Ваҳоб РАҲМОНОВ,
филология фанлари номзоди

Меҳрино АББОСОВА,
Зулфия номидаги давлат мукофоти
совриндори, Ўзбекистон давлат
жаҳон тиллари университети
1-босқич талабаси, ёш шоира:

— Қамчиқ довонидан ўтаверидидаги виқорли тоғлар қуршовида ўзи ўсиб чиққан мити тоғ ҳақида ҳамма эшитган бўлса керак. Назаримда, табиат бу билан бирданига тоғ бўлиб қад ростлаш мумкинлигини исботлаб бергандек. Мен ҳам Мустақиллик берган, давлатимиз раҳбари томонидан яратилаётган катта имкониятлар бағрида кундан-кун ўсиб бораётган ана шу тоғдек ҳис қиламан ўзимни. Нафақат мен, шу юрда яшаётган барча тенгдошларим ҳам ўзларидан шундай кучни, қудратни туйсалар керак. Чунки биз она Ватан меҳридан, Истиқлол неъматларидан баҳра олиб улғаймоқдамиз.

Мен хурриятнинг шарофатини оддий бир кишлоқ қизи сифатида ўзимнинг тақдиримда яққол сезаман. «Камалак юлдузлари», «Юрт келажиги» Республика кўрик-танловларида ғолиб бўлганим, 2011 йилда Дўрмон ижод боғида ўтказилган «Истеъдод мактаби» 1-Республика ёш ижодкорлар анжуманида, устоз шоир-ёзувчиларнинг, таниқли адабиётшунос олимларнинг сабоғидан баҳраманд бўлганим, Ўзбекистон ёзувчилар уюشمаси тавсияси билан, «Ижод» фонди томонидан «Мен — ёшликман» номли илк китобим катта нусхада чоп этилиб, мамлакатимиздаги барча таълим даргоҳларининг кутубхоналарига тарқатилгани, 2012 йилда Зулфия номидаги Давлат мукофоти сазовор бўлганим, устоз Зулфиянинг 100 йиллик тўйлари арафасида яна бир шеърый тўпلامим Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитаси тавсияси билан «Шарқ» нашриёти томонидан босмадан чиқарилгани — буларнинг барчаси МУСТАҚИЛЛИКнинг биз, ёшлар учун яратган беқиёс имкониятидир.

Инсон ўзининг қаерда ва қайси даврда туғилишини танлаш имкониятига эга эмас. Дунёнинг истаган нуктасида минглаб иқтидорли тенгдошларимиз яшаб, ижод қилмоқдалар. Улар ҳам бизга ўхшаб ўқишни, излашни, истеъдодини намоён этишни хоҳлайди. Аммо, бунинг учун биздагидай муҳит ва шароит етарли эмас...

Бугун айрим мамлакатларда содир бўлаётган мудҳиш воқеалар ҳақида оммавий ахборот воситалари орқали барчамиз яхши хабардоримиз. У ерларда тинчгина китоб ўқиб ўтиришни, мактабга боришни орзу қиладиган тенгдошларимизнинг ўзи қанчадан қанча!..

Ўзбекистон аталмиш гўзал ва бетакрор заминда туғилганимиз, тинч ва фаровон ҳаёт кеңираётганимизнинг ўзи — бизнинг энг олий бахтимиз. Дорилмомон кунларимизнинг каттига етиш, тинчликни асраб-авайлаш ҳам биримизнинг фарзандлик бурчимиздир. Берилаётган имкониятлардан тўлиқ фойдаланиб, бугун кечагидан, эртага бугунгидан кўра кўпроқ интилиб, ҳаракат қилиб, янада кучли, ҳар томонлама билимли, доно бўлишимиз лозим. Бахтимиз учун қайғурадиган, ҳар томонлама қўллаб-қувватлайдиган Ватанимизга содиқ, ифтихор бўлгулик фарзандлар сифатида улғайиб унинг равнақига камарбасталик ҳаётий аъмолимизга айланмоғи зарур.

Сўзимни митти тоғ ҳақидаги фикр билан бошлаган эдим. Тоғларга диққат билан тикилсангиз, улар бир-бирига елка тутиб, бир-бирига суяниб турганининг гувоҳ бўласиз. Гўё бу азим тоғлар бизга ҳаёт ҳикмати эслатаётгандек. Яъни юртимиз равнақи, истиқболи учун биз ёшларнинг барчамиз бир жону бир тан бўлиб, бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилсак, кўзалар эзгу мақсадларимизга, албатта, етишамиз.

Журабек ЖАХОН,
«Ma'rifat» газетаси муҳбири,
ёш шоир:

— Ҳар кун ишга келаятиб ёки қайтаётган вақтимда рўпарамдан турли одамлар чиқади. Бўй баста, ёши, қиёфаси ҳар хил бўлса-да уларни боғлаб турган қандайдир умумий бир ришта бор. Миямга бирдан ярқ этиб келган фикрдан қувониб кетаман, онасининг бағридаги болакай менга қараб жилмаяди. Мен ҳам унга шундай табассум улашган бўлсам керак-да. Ўзим билан шу чақалоқни солиштириб туриб билдимки, кўзлар, ҳа, ҳамма гап кўзларда! Бахтиёр нигоҳларда! Ҳар кун тинчликни, осойишталикни, мустақилликни томоша қилиб турган қорачиқларда!

Бобомнинг урушда тушган расми бор — орқасида танк, қўлида қурол, бошида танкчилар қулқичи. Ўша суратдаги йигирма яшар ўспириннинг кўзларига ҳозир ҳам тик қаролмайман. Юракинманми худди қуролдан ўқ отилаётгандек илма-тешик қилиб юбора-ди, эзилди кетаман. Уруш қўрган ҳар бир одамнинг кўзларига қараб бўлма-са керак. Кўнгил берган ёрининг ўтли бармоқларини тугиши керак бўлган қўларда муздек қурол кўтарганча танк ортидан чинқириб бораётган эссиз ёшлик, эсиз йигирма ёш!

Энди бугунги ёшларга боқинг! Улар ўзи ва келажак тақдирига берадди эмас, ўзининг мустақил фикрига эга, рўй бераётган воқеа-ҳодисаларга лоқайд боқмайди, дахлдорлик туйғуси кучли, интилиш ва мақсади аниқ, орзулари бир олам, зукко, билимли, бир неча тилини пухта ўзлаштириб ётибди. Улар билан гаплашиб кўринг, аминманки, қайсидир соҳада бирор-бир юксак натижага эришганини ёки ўз иқтидори билан юрт байроғини дунёга танитиш истаги борлигини айтди.

Қузатган бўлсангиз, давлатимиз раҳбари барча маърузаларида, албатта, ёшлар масаласига тўхталиб, улар мустақил юртимизнинг мустақам таянчи ва буюк келажак эгалари эканини фахр-ифтихор билан тилга олади. Биз ана шу ишонч ва эътиборга муносиб бўлишимиз, Юртбошимиз ишончини оқлаб, барча жабҳада Ватанга, халққа муносиб фарзанд эканлигимизни исботлашимиз шарт.

Амакининг 4-синфда тушган оқора расмига боқиб, рангсиз, саргайиб кетган, мунгли болаликни кўраман. Истибод давридаги мус-

тамлака болалик, дейман. Ва шу заҳоти ўзимнинг истиқлол камалакларига бурканган рангли болалигим кўз олдимда гавдалана бошлайди. Бугунги болалик эса янада ёрқин, янада тароватли суратларда намоён бўлаверади.

Шундай осойишта юртимизнинг равнақига раҳна солишга уринаётган қора кучлар ҳам асло йўқ эмас. Улар бугун танкларда, қирувчи самолётларда очикчасига ҳужумга ўтишмайди. Балки, киши онгига кириб уни эгаллашга, ёт фоялар билан ўзлари учун хизмат қилдиришга уринади. Бунда уларга, айниқса, интернет тармоғи қўл келмоқда. Ундан фойдаланувчилар сонининг асосий қисми ёшлар эканини инобатга оладиган бўлсак, масаланинг нечоғлик жиддий эканлигини тушуниш қийин эмас. Фарзандларимиз эртага ўзгаларнинг эмас, балки шу элнинг қорига ярайдиган, тақдирини шу юрт истиқболи билан боғлаган собит ўғил-қизлар бўлиб воёга етиши шарт. Бунинг учун ёшлар онгига бунёдкор фояларни сингдиришдан чарчамаслик, маънавий бўшлиқ пайдо бўлишига йўл қўймайлик талаб этилади.

Ватанимиз келажиги биз ёшларнинг қўлимизда. Биз мамлакатимизнинг ўтган давр мубайнида босиб ўтган йўли, бугунги ютуқ ва марраларга, аввало, қандай оғир ва машаққатли курашлар эвазига эришилгани, давлатимиз томонидан мустақилликнинг илк кунларидан бошлаб аҳоли, биринчи навбатда, ёшларнинг жисмонан бақувват, маънавий жиҳатдан етук авлод бўлиб улғайишига берилаётган юксак эътиборини чуқур ҳис этмоғимиз зарур. Улуғ ва эзгу мақсадлар йўлида бирлашиб, Ватанимиз тарақиёти учун бор куч-қудратимиз, истеъдод ва қобилиятимиз, қолаверса, имкониятларимизни сафарбар этиб, Ўзбекистонимизни бундан-да юксак тарақиёт манзилларига етказишимиз керак!

Санжар ТУРСУНОВ,
«Ўзбекистон адабиёти ва санъати»
газетаси катта муҳбири, ёш ёзувчи:

— Мен 1986 йил 21 мартда туғилганман. Отам гувоҳнома олгани борганида шу ҳужжатни берувчи масъул шахс: «Ака, сизни танийман, бир кишлоқнинг одамларимиз. Фақат илтимос, Наврўз деган исм қўйманг, бўлмайди. Қўйинг, тинчгина яшайлик...», — дейди эгилганча шивирлаб.

Отам зиёли, барчасини тушунган. Роза бўлишдан бошқа чора йўқ.

Бу гаплар осмондан олинган эмас. Бу — яқин тутилишнинг воқеаси. Хозирги кунда чўпқакка ўхшаб туюлади. Орадан уч-тўрт йил ўтиб, кишлоқимизда Наврўз исмлари кўпайиб қолди. Уларни кўрсам, қалбимда ифтихор ва шу билан бирга ўқиниш уйғонади. Байрамнинг бунга нима алоқаси бор? Қаттол шўролар тузуми пешволари кадриятларимизни қоралаш, миллатнинг маънавиятига болта уришишнинг ҳар қандай йўллари қилинган экан-да.

...Ҳар ким ўз элида бекдир, тўрадир,
Бек Алпомиш Яраттадан сўради —

термаларни айтиб, кишлоқ тўйларини қизитиб, йигитлар қалбига олов ёқиб юрган бахшини қайси бир ўртларга сургун қилиб юборганини эшитганман.

— Ҳар бир ўзбек «Алпомиш»ни ўқиши керак, чунки бу китоб Ватан ҳақида бебаҳо қасида, — деган инсоннинг болалари Мустақилликкача бош эгиб яшар эди, — дейди ўша кунларни кўрган одамлар.

— Бу кунларни каттига етишганлар, мен урушга кетиб, жон олиб-жон бериб қайганимда кўнгил қўйган қизимни отасидан катта одамга узатиб юборишган экан. Ох дедим, воҳ дедим, дардимни англагучи бир зот топилмади. Алам қилгани «кўёв» юз таниш эди, — деган эди кураша-кураша охир муродига етишган севишганларнинг тўйида бир отахон. — Ким

СЕН УЧУН ВАТАН...

Кўнглим сарҳадига сарҳаднинг туташ,
Осмонинг тажаллий этар кўзимда.
Кўшининг жонимга пураканга оташ,
Ҳилолинг ўпичи қолган юзимда.

Бошингда парвона юлдузларми ё
Тангри тақиб қўйган бежирим мунчоқ?
Мушқин ўтлоқларинг болишидир гўё
Мен ором олгани ёбозлашган чоғ.

Қара, кўзим юмсаг муштоқ киприклар
Бир-бирини василга етар энтикиб.
Зум ўтмай кўз очсам, қошим устида —
Капалак турарди қанот силкитиб...

У илкис қочдию мен-да ортидан
Нафис гулзорларинг бағрига қирдим.
О, бошим айланди бу ер атридан,
Шунда ҳам бир этак гулгидан тердим.

Меҳрим қоклидан бир тола узиб,
Гулдаста ясадим сен учун, Ватан!
Не тонг, буни кўриб, самодан сизиб
Севинч ёмғирлари тўқилса бирдан...

Халқим, «ўзбек» деган шу оддий исминг
Рухимга азондай солади титроқ.
Асли, сени мақташ, қуйлашдан олдин
Лозимдир ҳар кимга покланиб олмоқ!

Сен-ку, мақом тутдинг муқаддасликда
Оллоҳдан кейингу она билан тенг.

ЁШЛАР — ДАВР

нима деса, десин, Истиқлол бизга тинчлик — бахт саодат берди, муҳаббат берди, юзимиз ёруғлигини берди деб қадрланглар, — дея даврани тарқ этувди...

Ватан деганда биз, аввало, уйимизни, остонамизни тушунамиз. Сал эс киргач, қўча-қўйга чиққаннимизда китобимиз қиёфасида она Ватанини тасаввур қиламиз. Узимизча хайратланамиз, қизиқиб, ардоқлаб юрамиз. Бу туйғу болалигимизнинг кунора ўзига хос ишлари эди. Менимча, Ватанини ардоқлаш, севиш, химоя қилиш, ҳўв ўша олис, катталар, бизни «ха энди бола-да», деб юрган кунлардан бошлаб қуртак ёзган бўлади. Ҳар ҳолда мен шундай деб тушунаман. Дунёда бунга тасаввурдан буюк нарса йўқ.

Саксончи йилларнинг охирида деворлари нурай бошлаган бинолар, қора меҳнатдан эзилган халқ, тонгда уйғонганига ишониб-ишонмай қўйган одамлар ва кадриятидан айрилган эл-улус қолди. Ватан Мустақил бўлди. Биз эски бинони буткул бузиб ташламадик, ўз навбатида шунчаки оққа бўяб ҳам қўймадик. Аксинча, унинг ёнида гўзал Ватан тикладик. Фуруримизни, унутилишга маҳкум этилган кадриятларимизни тикладик. Бугун қад ростлаётган ҳар бир бинога боқиб, худди гуруримиз ҳам шу қадар муҳташам бўлиб бораётганини ҳис қиламан.

Ҳозир оламнинг ҳар гўшасида хатар, ҳар пучмоғида тахлика. Дунё денгизда бўронга дуч келган кемадай чайқалиб турибди. Четдан, ташқаридан кўриниши сипо, кўзни қувонтирадиган, ўзини дўст деб таништирадиган «қўл»ларнинг

кўпайишига, йўлимизни тўсишига йўл қўймагимиз ва албатта, уларга қарши курашимиз лозим. Ёшлар кўп китоб ўқиши керак. Билимдон, ақл-заковати мўл, тафаккури кенг кишини бу сингари ўйинлар асло қалғитмайди, ўзи танлаган йўлидан қатъий боришга замин яратади. Адабиёт пайдо бўлибдики, китоб инсоннинг энг яқин дўсти эканлиги ҳар бир асрнинг гапи бўлган. Бундан кейин ҳам шундай бўлиши шубҳасиз. Турли «изм»ларнинг макрига учиб, ёлғон ваъдаларга ишонмаслигимиз керак. Бошимизни силаб, қаноати остига олиб, келажакка дадил қадам бос, сен бизнинг ишончимизсан, деб юрагимизга қувват берувчи ўз эл-юртимиз бор.

Бу кунларни ҳар ким ўзича шарҳлайди, изоҳлайди. Мустақиллик — том маънода қўрқувдан дирдир титраётган юрагимизни уйғотиб юборди. Бу Ватан меники, бу тоғлар меники, бир қарич ҳар ҳам меники, деб баралла айтишни ўргатди. Халқимизда МЕН деган қараш уйғонди. БИЗНИКИ деган гоё шаклланди.

Биз нима қилишимиз керак? Нима қилишимиз шарт?

Бу саволга ҳар ким ўзича жавоб топади. Чуночки Мустақиллик, Ватан, кадрият, маънавият она сутти янглиғ вужудимизга синган экан, демак, Озодлик ҳаётимиз маъносига айланиши шубҳасиз. Зеро, шоир айтганидек, Ватанимнинг душмани — менинг душманим. Юртимнинг дўсти — менинг қадрдоним. Кимки, бир майсасига-да озор берса — оёқларини уриб синдираман, сувини лойқалтас — тишларини қоқиб олишга шайман.

Хулқар ЭРДОҶОВА,
Тошкент давлат шарқшунослик
институтини магистранти:

— Илму маърифат, таълим-тарбия инсон камолоти ва миллат равнақининг энг асосий шартини. Буни аллома аждодларимиз мерос қолдирган оламшумул кашфиётлар, турли соҳага оид китоблар бугунги илмий излашларда муҳим омил бўлаётгани ҳам исботлаб турибди. Мутафаккир болаларимизнинг илму фаривожидидаги нуфузи бундан дунёда шухрат топти. Уларнинг асарлари неча асрлар давомида дунёнинг энг нуфузли ўқув даргоҳларида қўлланма сифатида ўқитиб келинмоқда. Кўнча заминимиздан етишиб чиққан ана шундай буюк аждодларга муносиб издощ бўлиши биз истиқлол ёшларининг энг олий, шарафли мақсадимиздир!

Замонавий ўқув юртлирида таҳсил олаётган, касб-хунар ва илму маърифат сирларини эгаллаётган, бир неча хорижий тилларда бемалол сўзлаша оладиган истеъдодли ўқувчилар, салоҳиятли ёш мутахассислар тимсолида ана шу орзу-интилишлар ўз самарасини бераётир.

Юртбошимиз «Фарзандларимиз биздан кўра билимли, кучли, доно ва албатта, бахтли бўлишлари шарт», деганларидек, биз ёшлар, албатта, билимли бўлмоғимиз, касб-хунар ортидан бахтга эришишни олдимизга мақсад қилиб қўймоғимиз зарур. Мен ҳам ана шундай обод ва эркин, эртанги кун порлоқ юртда яшаётганимдан фахрланаман. Айни пайтда Тошкент Давлат Шарқшунослик институтини корея тили лингвистикаси бўйича магистратура талабасиман.

2012 йил Кореяда бўлиб ўтган «Корея ҳақида ҳамма нарса» номли интеллектуал телешоуда Гран при совринини қўлга киритдим. Соврин мукофотида «Hundai» машинаси беришди. «Koika» деб номланган яна бир дастур танловида ғолиб бўлиб, тилшунослик бўйича Кореяда уч ой малака оширишга муваффақ бўлдим.

Тилшунослик жуда қизиқарли соҳа. Хориж тилини мукамал билиш учун доимо изланишда бўлиш керак. Корея тилидан ташқари япон, инглиз, рус тилларини ўрганишга иштиёқим балинд. Чунки ҳар бир тилнинг ўз ўрни бор. Масалан, корея тилини ўрганиш жараёнида мен нафақат тил ўргандим, балки ўша халқнинг тарихи, ўтмиши ва бугунги кун билан ҳам чуқурроқ танишдим. Уларнинг урф-одатлари, кадриятларини ўргандим.

Кореяликларнинг Ўзбекистон ва ўзбеклар ҳақидаги фикрларини эшитиб, жуда хурсанд бўлдим. Улар бизнинг халқимизни истарали, чиройли халқ дейишади. Меҳмондўстлигимиз, очик юзлигимиз, урф-одатларимиз ўхшашлиги билан фахрланишади. Айниқса, ёшларимизнинг тиришқоқ ва меҳнатсевар эканлигини алоҳида таъкидлашади. Мендай оддий ўзбек қизининг Корея ҳақидаги маълумотларини жуда кўп билганим ҳам уларда хайрат уйғотади. Бундай эътирофга сазовор бўлишимга сабаб эса юртимизда менга ва мен каби ёшларга яратилаётган имкониятларнинг кўпчилигидир. Кореялик ёшлар ҳам бизнинг мамлакатимиз тарихи билан яхши таниш. Айниқса, улар орасида буюк бобомиз Алишер Навоийнинг, шоира Зулфиянинг ижодида қизиқадиган қўлиги менда фахр-ифтихор уйғотди. Келажакда ўзбек тилининг ҳам халқаро тилга айланишига, чет элликларнинг ҳам ўзбек тилини ўрганишга қизиқиши ортишига ишонаман. Чунки ўзбек тили жуда чиройли ва бой тил. Тенгдошларимнинг чет тилларида қизиқиши тобора ортиб бораётганидан хурсандман. Чунки чет тилини ўрганиш ўзга мамлакатлар билан ҳар қандай соҳада мустаҳкам алоқа ўрнатишга омил бўлади.

Баъзида йигит-қизларимизнинг инглиз ёки рус тилини ўзбек тилига аралаштириб гаплашаётганини ҳам эшитиб қоламан. Ҳар бир инсон, аввало, ўзининг тилини хурмат қилиши, қадрлаши лозим. Сўзларни бузмасдан таллафуз қилиш ҳам сўзлашши маданиятга қиради. Ахир биз ўзарининг оламшумул кашфиётлари, илмий салоҳияти билан жаҳонни хайратдан қолдирган буюк мутафаккирларнинг авлодларимиз. Уларга муносиб бўлиш эса ҳар биримиз учун ҳам фарз, ҳам қарзидир.

Лекин санъат ривожини ҳеч қачон бир жойда туриб қолмайди. Назаримда, янги ўзбек опера мактабини шакллантириш, уни жаҳон операси мезонлари асосида ривожлантириш вақти келди. Аввало, ҳаваскор ижрочилар билан профессионал опера хонандалари ўртасида чегара ўрнатилиш керак. Машҳур композиторларнинг асарларини ижро қилган билан хонанда опера ижросига айланиб қолмайди. Бунинг учун ма-

Барно ИСМАТУЛЛАЕВА,
Алишер Навоий номидаги
давлат академик Катта театри
солисти, «Ниҳол» мукофоти
совриндори:

— Ижодкор истиқлоли ҳаминча Ватани тарақиёти билан узвий боғлиқ бўлади. Катта санъат остонасига эндигина қадам қўяётган биз каби ёш ижодкорлар бунинг чуқур ҳис этиши лозим. Санъат ҳеч қачон ўз-ўзидан пайдо бўлиб, ривожланиб кетмайди.

Унинг равнақи учун эътибор ва ғамхўрлик керак. Ўтган йиллар давомида мамлакатимизда санъатнинг турли соҳаларида, жумладан, опера ижросида ҳам катта натижаларга эришилди ва буларнинг бари Юртбошимиз раҳнамалигида олиб берилаётган оқилона сиёсат, ёш истеъдодлар учун яратилаётган кенг имкониятлар самараси, деб ўйлайман. Зеро, мамлакатимизда бугунгидек тинчлик-осойишталик, фаровонлик ҳукм сурмаганида жамиятнинг ҳеч бир соҳасида ютққа эришилмасди. Юртимизда қад ростлаётган замонавий санъат мактаблари, катта тарадуд билан ўтказилаётган халқаро фестивал ва танловларга бир назар солинг. Шундай шароитга эга бўлмаганимизда опера ижросида бирор натижага эришишимиз амри маҳол эди.

Ўтган йили поштачимизда бўлиб ўтган «Concorso dell'Opera» италян операси ижрочиларининг XIV халқаро танлови ҳам бунга бир мисол бўлиши мумкин. Бир ҳафта давомида Тошкент италян операсининг сурури оҳангларида чўмди, десак му-

болага бўлмас. Дунёнинг беш қитъасидан ташриф буюрган истеъдодли опера хонандаларининг чиқишлари муҳлислар учун чинакам санъат байрамига айланди. Ушбу танловда менинг чиқишларим юқори баҳога сазовор бўлиб, биринчи ўринга лойиқ топилди. Умуман, халқаро танлов иштирокчилари орасида ўзбекистонлик ёшларнинг чиқишлари хорижлик мутахассисларнинг алоҳида эътирофига сазовор бўлди. Жаҳонга машҳур опера ижрочилари, композитор ва мусикашунослар ўзбек опера мактабининг салоҳиятини бир овоздан эътироф этишди. Танлов ҳакамлар хайъати раиси Ханс-Йоахим Фрайнинг таъкидлашича, ўзбек опера мактаби катта истиқболга эга, чунки бизнинг халқимиз ниҳоятда бой маданий меросга эга ва бу ёш ижодкорлар учун битмас-туганмас илҳом манбаи бўлиб хизмат қилади. «Агар улар

бу улкан бойликдан тўғри фойдаланса, ўзбек опера усталари жаҳон майдонларида катта ютуқларни қўлга киритишади», деди ишонч билан. Очигини айтганда, германиялик мутахассиснинг бу фикрлари мени мулоҳазамга қорлади. Ҳақиқатдан ҳам халқимиз маданиятини кўп асрлар давомида йилгилган улкан ҳазинага қиёслаш мумкин. Бироқ бугунги кунда ушбу қимматли манбадан умумий фойдалана олапмизми? Ўзбек опера ижросидаги миллий мусиқа-миз аъналарини билан уйғунми? Тўғри, мамлакатимизда кўпалаб етук опера хонандалари етишиб чиқди. Улар миллий операмизнинг мустаҳкам аъналарини яратишга эри-

Тошкент шаҳри

ВА ЗАМОН ЭГАСИ

Кумар БЕГНИЯЗОВА, Зулфия номидаги давлат мукофоти совриндори, ЎзДЖТУ магистранти:

— Она Ватан, Она тил. Нима учун, нега она-ни Ватан, тилга тақдослаямиз? Ахир оламда онага тенг қадр-қимматга эга кимсанинг ўзи йўқ-ку...

Бахтлиман. Ота-онам суянчим, Ватаним таянчим. Доим дилимга Ватан соғинчи жо. Болалигимда жуда жўн фикрлар эканман. Дугоналарим билан чапишиб, ўйнаб юрган кишлоғимни Ватаним деб билганман. 4-синфда Нукусга тоғаниккига борганда, Ватанимнинг жуда катта эканини кўриб лол қолганман.

Бугунги жаҳонда бўлаётган талотўпларни кузатаётим, бу ҳақда кўп ўйлайман: агар мен осмон мусаффо, ери табиат тортиқларига бой, одамлари бахтли, меҳроқибатли Ўзбекистонда эмас, бошқа дийрда тутилганда, насибам ўша жойларга сочилишми ким бўлардим, қандай яшардим ва нималарга эришардим?

Ўзимни, ўзлимни, келажгимни фақат Ватанимга кўраман, ҳаётим мазмунли шу замин, шу тупроқ, деб биланам ва бунга қатъий ишонман. Бундай дейишимга асос бор, албатта. Чунки бу ерда инсон қадри ҳамма нарсадан устун, жамийи ислохотлар инсон манфаатларига хизмат қилади, фарзандларини нафақат эртанинг, балки бугуннинг ишончи, таянчи, ҳал

қилувчи кучи, деб қадрлайди. Буни давлатимизда ёшларнинг бугунги ҳамда келажги учун амалга оширишнинг улғувор ишлар мисолида исботлаш шарт эмас. Бу исботни бахтли, чаррагон, осойишта ҳаётимиз кўрсатаётир, биз ёшлар эришаётган марралар бунга далил.

Ҳар қайси даврда ҳам давлатнинг қандай эканлиги ҳақидаги ҳулосани ёшлар ташкари, яъни уларнинг орзу-интилишлари, билим-салоҳияти белгилаган. Ушбу ҳақиқатни аввалдан англаб етган халқимиз ёшлар масаласини давлат сиёсати даражасига кўтарди, бизнинг ўқиб, изланишимиз учун барча имкониятларни яратди ва бугун бу ҳақиқатларнинг бекор эмаслигига ишонч ҳосил қилмоқда. Ҳар тўнғ ташкаридан эшитилаётган қайноқ, жўшқин ҳаёт шовқинидан уйғонининг гашти ўзгача. Бу жўшқинлик фаровон турмушимиз, мамлакатимизнинг ҳар сонияда ривожланаётгани билан ҳамбарчас боғлиқ.

2009 йил адабиёт йўналиши бўйича Зулфия номидаги Давлат мукофоти билан тақдирландим. 2012 йилда Навоий номидаги давлат стипендияси соҳибаси бўлдим. Бундан ташқари, "Йилнинг энг фаол ёш журналисти" Республика талловида голибликни қўлга киритдим. 2013 йилда Германиянинг Геология илмий-тадқиқот Маркази томонидан ўтказилган халқаро таловада голиб бўлдим. Шунингдек, Олмаота, Москва шаҳарларида бўлиб ўтган XII халқаро илмий-амалий конференцияларида фаол қат-

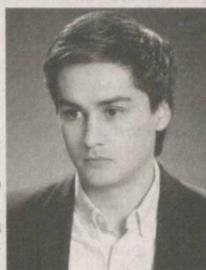
нашдим. 2014 йилда Ўзбекистон Республикаси Президенти стипендияси соҳибасига айландим. "Хат", "Болалик йилларидан хотиралар", "Содиқлик", "Ўмғирлар" номли насрий китобларим чоп этилди. Ҳозир чет тилларини ўрганишнинг спортнинг шотакан карате-до тури билан шуғилланаман. Мақтанашга йўмангу, ўзим ва Ватаним олдидаги вазифам учун бу ютуқларни ҳали ҳамир учидан бир патир, деб биламан...

Шу ўринда қамолотимиз учун жон куйдираётган Ватанимга, улғу зотларга бир нарсани ишонч билан айтгим келади: биз, ёшлар, бугунимиз ва эртанги куннинг муносиб эгалари бўламиз, ҳали жажон майдонларида нималарга қодир эканлигимизни исботлаймиз, Президентимизнинг ишончларига, албатта, қобилиятимиз, билим-салоҳиятимиз ва катта галабаларимиз билан жавоб берамиз ва бунга қодирмиз ҳам.

Ўзбек ва қорақалпоқ хонадонидан нон иси келади. Нон ҳидини олган киши борки, бу қулгум маъводан кета олмайдими. Биз Ватандан бир қадам узоқлашсак — тезда соғинишимизнинг боиси шу бўлса керак: юрт иши, эл меҳри.

Ўзи бемалолнинг ўзи бемалол. Мен мисоли бир қўшман. Самода эркин парвоз қиламан. Осмон тинч, кенг ва чексиз. Менга ҳалиқат берадиган нарсанинг ўзи йўқ. Қанотимни ёзсам бўлди — парвозим баланд. Ёрқин ой ва юлдузлар учун йўлимни доим ёритиб туради. Бизнинг ердаги ой-кўёшимиз — Ўзбекистон, бағридаги чексиз юлдузлар эса биз ёшлар бўламиз.

Расулхон ҚОДИРХОНОВ, Муқимий номидаги Ўзбек давлат музика театри актёри:

— Балки актёр бўлганим учунми, барча соҳаларда фаолият юритаётган тенгдошларим, ёшларнинг ҳаёти ва ишлари билан қизиқаман. Айниқса, спортнинг турли йўналишларида, опера хонадаллиги, чолғу ижрочилигида, хунармандлик фаолиятида меҳнатлари, изланишлари дунё миқёсида эътироф этилаётган, юртимиз шаъну шавкатини жаҳон жамоатчилиги олдида шараф билан ҳимоя қилаётган тенгдошларимга ҳавасим келади. Ҳукумат томонидан имконият эшиклари кенг очиб берилаётган, Юртбошиси фахр билан "фарзандларим", деб атаётган ёшлар худди шундай бўлиши керак, дейман ўзимга ўзим.

Театр санъатида ҳам йилдан-йилга имкониятлар кенгайибти, ёшлар учун барча саҳналарнинг йўллари очилди. Театрларимизнинг деярли ҳаммаси таъмирланди, янги санъат қошалари бунёд этилди, турли фестиваллар, кўрик-танловлар ўтказилди. Театрларимиз жамоалари ҳам турли халқаро кўрик-танлов ва фестивалларда қатнашиб, совриндор бўлиб қайтаётган. Лекин, менимча, биз ҳали миллий театрими салоҳиятини бор бўй-басти билан намоён қилганимиз йўқ. Холбуки, имкониятлар йўқ эмас. Бу борада бугун асосий вазифа ёш ижодкорлар зиммасида бўлиши керак. Агар ҳар бир ёш актёр ва актриса, аввало, ўз театрнинг жаҳон андозалари асосида ижод қилишига муносиб ҳисса қўша олсагина, дунё ўзбек театрини яхши таниб олади.

Ҳўш, замонавий театр қандай бўлиши керак? Ниҳоятда тизим ахборотлар оламига бурканган ёшларни бугун театрга қандай жалб қилиш мумкин? Албатта, бу ҳақда, биринчи ўринда, биз ёш ижодкорлар бош қотиришимиз керак. Очиги, ҳозир томошабинлар кўпроқ таниқли санъаткорларни кўриш учун театрга келадилар. Ваҳоланки, ҳар бир ёшдаги актёр саҳнада ўз ўрнига, ўз муҳлисига эга бўлиши мақсад қилиб ишлаши шарт. Жумладан, биз ёшлар ҳам.

Менимча, режиссурада авлодлар алмашинуви бироз суст кетаётти. Тўғри, "Дебют" фестивал-танлови бир қатор истеъдодли ёш режиссёрларни кашф этди. Лекин айнан шулар ҳақида "Фалончи мана бундай асар саҳналаштирибди", "Саҳна талқини ўзига хос бўлибди", деган гапларни жуда кам эшитамиз. Эҳтимол, ёш режиссёрларда таҳриба етишмас, лекин катта ёшдагилар бугунги ёшларнинг қизиқиши, ички олами яхши билмаслиги мумкин. Балки икки авлод вақитларини ҳамкорликда ижод қилишларини йўлга қўйиб лозимдир.

Миллий театрими жаҳон саҳналарини забт этишини орзу қилмайдиган ёш санъаткор топилмас керак. Бунинг учун дунёнинг илғор театрлари билан алоқаларни кенг йўлга қўйиш зарур, деб ўйлайман. Минг марта эшитилган, бир марта кўрган яхши, дейишадими-ку! Ҳар ҳолда,

Мавий солаларга боқаман, Бепойан ва мавий осмоним, Булутман, Ўмғирдай ёғаман, Мен ерга фидо минг жоним.

Шабнамдай бағринга тўшалай, Майсалар тақсинлар оқ тумор. Сабодрдай бағринга слай, Гунчадай таратай гул ифдор.

Дарёдай бағринга синтайман, Азиздир ҳар зарра тупроғим, Ғиёҳдек кўксинга унтайман, Ниҳолингман, яшил япроғим.

Кўшиндан олиб зиёни, Кўксинга улғаймоқ тилайман, Мен сенинг бағринга янаёман, Ватаним — борлигим, юрагим.

Маҳфуза ИБРОҲИМОВА, Хоразм

ёш ижодкорларнинг чет элларда малака ошириб қайтиши ҳақида ўйлаб кўрилса, зиён қилмайди. Унга ҳам вақтдан унумли фойдаланиб кўп ишлар қилиш мумкин. Бугунги тезкор давр мураб қилиши, сусткашликни ёқтирмайдими. Айтилик, интернет орқали фикр алмашиш, тажрибалар билан ўртоқлашиш мумкин. Китоб ўқиш, дунёнинг машур санъаткорлари ижодини ўрганиш ҳам ёш ижодкорларга кўп нарсани беради. Хуллас, излаган имкон топади.

Биз санъаткорларнинг асосий вазифамиз Президентимиз театр санъаткорлари олдида қўйган замон қаҳрамони образини саҳнага олиб чиқишдир. Жамоамизнинг яқинда тақдироти бўлиб ўтган "Олифта" спектакли ана шу йўлдаги муҳим қадамлардан бири бўлди. Спектаклда асосий қаҳрамонлардан бири Кувонч (Олифта) ролини ўйнаган.

Ижод — ўз ички имкониятларининг юзасига чиқаришдир. Ҳар бир соҳа вақили ўз касбининг ижодкори бўлиши, янги-янги қирраларини намоён этиш йўлида изланиш олиб бориши зарур. "Бизнинг театрими"да ижод қилувчи ҳар бир актёрда хонадаллик иқтидорини намоён қилиш имкони бор. Шунинг учун ҳозир шоир ва бастакорлар билан ҳамкорлик қила бошладим. Сарвар Юсупов билан ҳамкорликда қўллаб қўшиқлар яратдик. Муҳлислар ёмон қабул қилишадими. Ниҳоят, саҳнада ўйнаган ролларим, миллий оҳанглар асосида қўйилган қўшиқларим билан ўзбек санъати ютуқларининг бардавонлигига ҳисса қўшим.

Жамшид НИЁЗОВ, "Ҳуқуқ ва бурч" журнали етакчи муҳаррири:

— "Илм олишга иштиёқим баландлигидан китоб-дафтарим йўқлиги, уст-бошим юнпунига қарамай барибир мактабга боргим келарди. У пайтлар лойсубок, пол ўрнига хашак тўшалаган пасткамгина бино биз учун мактаб вазифасини бажарарди. Нонга қорин тўймаსлиги-ю, ўқув қуролларимнинг йўқлиги муаммо эмас эди — муаммо

қирчиллама совуқ кунлари мактабга оёғимга кийишга ҳеч нарса йўқлиги эди. Қўшимизнинг мендан икки ёш катта ўғли бўлиб, унинг пойфазалини иккаламиз навбат билан бир-биримизни ортоқлашган мактабга бориб келардик. Базиди жилдимизни улоқтириб, у бориб тушган жойга қалишни кийиб чопардик".

Мен газета орқали ўқиб билган бу ҳақиқатлар — нуруний отахоннинг ушбу сўзлари биз учун эртақдек туюлади. У кунларни тасаввуримизга ҳам сиғдириломаймиз. Ота-боболаримиз болалигимда бугунги фароҳбахш замонини орзулаган бўлиши эҳтимол. Уларнинг орзу-армонлари истиқлол йилларида ушалди. Баркамол авлод тарбияси бугун давлат сиёсати даражасига кўтарилди.

Президентимиз ташаббуси билан қабул қилинган «Таълим тўғрисида»ги Қонун, «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури», Мактаб таълимни ривожлантириш Давлат умуммиллий дастурининг ҳаётга изчил татбиқ этилиши тўғрисидаги таълим тизими улускизи, мунтазам тақомиллашмоқда. Биргина укаларимиз таълим олаётган ўқув муассасаларига эътибор беринг-а. Юртимизнинг энг чакка худудларида ҳам замонавий, кўркам коллеж, лицей, мактаб ва спорт иншоотларининг ишга туширилаётгани, моддий-техник базаси мукамаллаштирилаётгани бугунги ёшларимизнинг нафақат юртимиз, балки халқаро миқёсда ўтказилаётган турли мусобақалар ва олимпиадаларда ҳам ютуқларни қўлга киритишига омил бўлмоқда.

Юртбошимиз доимо таъкидлаб келганларидек, XXI аср — интеллектуал кадрларни устуворлик қиладиган аср эканлигини бугун биз кўриб-билиб турибмиз. Шу боис юртимизда ёшларнинг таълим олиши, ўз иқтидорларини намоён этиши учун барча имкониятлар эшиги очилди. Зеро, ҳар бир соҳада ўтказилаётган турли танловлар, мусобақалар айни пайтда ёшларимизнинг интеллектуал салоҳиятини оширмоқда. Масалан, ҳуқуқшунослик бўйича мунтазам ўтқа-

Дилшод ШУКУРОВ, Санъатшунослик институти илмий ходими, ёш театршунос:

— Ўзбек театри бир асрга тенг тараққиёт йўли давомида миллатни маърифатга чорлади, инсонларнинг қалб кўзини очишга, руҳиятини тарбиялашга хизмат қилиб, турли тўсиқларни енгиб ўтди. Буюк актёр ва режиссёрлар, театр рассомлари драматурглар қолдирган бой меросга назар солар эканмиз, табиий савол туғилади: саҳна санъатимиз аънаналарини эркин муҳитда улғаяётган бугунги ёшларга қандай етказаямиз? Театр тараққиёт тўқиллари аро дунёда рўй бераётган воқеаларга ўз муносабатини билдиришига тўғри келмоқда. Саҳна асари одамларнинг мақсадлари, истаклари муштараклигини кўрсатишга, томошабинни эзгу ғоялар ортдан эргаштиришга ҳаракат қилиши лозим бўлмоқда. Томошабиннинг шунчаки вақтини ўтказиш, кўнглини чўглаш билангина бу мудоаларга эришиб бўлмайди. Бунинг учун ёш ижодкорларни берақдорлик ёки баландрозлик кайфиятидан асраш, ҳаётни чуқур тушуниш, жамият ва давлат келажига масъулли руҳида камол топтириш талаб этилади.

Санъат институти битириб, тез шуҳратга эришиш учун ўзини хусусий кинога уриш, шоу-бизнес аравасини ҳеч иккиланмасдан тортиб кетавериш каби ҳолатлар истеъдодларнинг ўсишга тўсиқлик қилиши аниқ. Бунинг учун, аввало, устоз-шогирд аънаналарини тўғри йўлга қўйиш зарур, деб ўйлайман. Актёрлик ва режиссёрлик касби машаққатда тобланишини, унинг мевасини тотиш учун, аввало, кўп меҳнат қилиш даркорлигини устозлар шогирдларига қай даражада сингдираётгани жуда муҳим.

Театр ва ёш драматург алоқасини йўлга қўйиш ҳали-ҳануз оқсаётгани сўнгги маротаба ўтказилган "Дебют" фестивалида ҳам кузатилди. Бундай тадбирларда фақат мукофот бериш билан чекланиб қолмай, уларнинг хато ва камчиликларини ҳам очиб-ошқорла таҳлил қилиб, бартараф этиш йўллари кўрсатиш кўпроқ фойда келтиради. Ёшларни аяш керак, тўғри. Аммо аяш — эркалатиш, дангасаликка ўргатиб қўйиш дегани эмас.

Шу ўринда саҳна асарларини бор бўй-басти билан таҳлил қилишга, мавжуд ютуқ ва камчиликларини аниқ мисоллар билан кўрсатишга қодир малакали санъатшунослар, театршуносларга эҳтиёж катталигини айтиш ўринли. Очиги, санъатшунослик йўналишини битириб чиқаятган ёшлар ораёсида матбуотда жиддий чиқишлар қилаётган, спектакллар муҳокамаларида қатнашаётган ёшлар бармоқ билан санарли. Ҳўш, шунча йиллардан буён мутахассис сифатида диплом олиб келаётган ёшлар нима иш билан банд? Гапнинг тўғриси, бу борадаги саволлар ўзимга ҳам таалуқли.

Бугун ўрни келган экан, баъзи тақлифларини айтмоқчиман. Менимча, ижодий устакхона, театр-студия аънаналарини профессионал атрлар фаолиятига қайтадан олиб кириш вақти келди. Бунинг учун ёш актёр, режиссёр ва драматургларни театрларга кенгроқ жалб этиш, спектакллар яратилишида бевосита қатнашишларини йўлга қўйиш самарали натижа беради.

Тарихга мурожаат қилсак, театр санъатининг янги йўллари очиш учун, аввало, эркин ижодий муҳит, студиялар яратилган. Янги ғоялар, янги йўллар шундангина очилди. Театрга қадам қўяётган ёшлар бир нарсани аниқ мақсад қилиб қўйиши керак. Яъни "Мен бу йўлга нима учун кирияман. Кўнглим истаги, машҳурлик илинжида ёки ўз истеъдодимни намоён қилиш учунми?", деган саволни ўзига бериб кўрса, ёмон бўлмасди.

Мен мустақиллигимиз билан тенгдош бўлиб улғайдим. Истиқлол берган барча неъматлардан баҳраманд бўляпман. Гоҳида ёши катта кишиларнинг: "Бу кунларнинг қадрига етиш керак. Унга етганлар бор, етмаганлар бор", дейишганида аввалига тушунмасдим. Кечаги қийинчиликларни, қурашларни кўрмаган қандай ёш бунга тушуна олмаслиги табиий. Аммо вақт ўтиб тарихини, аждодларимиз босиб ўтган оғир йўллар ҳақида ўқиганим, ўрганганим сайин юқоридagi гапларда ҳақиқат нечоғли мўжассамлигини англаб етёпман.

Бугунги кун ёшларидан яратиб берилган имкониятлардан оқилона фойдаланиб, билим чўққиларини эгаллаш талаб этилмоқда. Чунки

тилди. Бундай тадбирларда фақат мукофот бериш билан чекланиб қолмай, уларнинг хато ва камчиликларини ҳам очиб-ошқорла таҳлил қилиб, бартараф этиш йўллари кўрсатиш кўпроқ фойда келтиради. Ёшларни аяш керак, тўғри. Аммо аяш — эркалатиш, дангасаликка ўргатиб қўйиш дегани эмас.

Шу ўринда саҳна асарларини бор бўй-басти билан таҳлил қилишга, мавжуд ютуқ ва камчиликларини аниқ мисоллар билан кўрсатишга қодир малакали санъатшунослар, театршуносларга эҳтиёж катталигини айтиш ўринли. Очиги, санъатшунослик йўналишини битириб чиқаятган ёшлар ораёсида матбуотда жиддий чиқишлар қилаётган, спектакллар муҳокамаларида қатнашаётган ёшлар бармоқ билан санарли. Ҳўш, шунча йиллардан буён мутахассис сифатида диплом олиб келаётган ёшлар нима иш билан банд? Гапнинг тўғриси, бу борадаги саволлар ўзимга ҳам таалуқли.

Бугун ўрни келган экан, баъзи тақлифларини айтмоқчиман. Менимча, ижодий устакхона, театр-студия аънаналарини профессионал атрлар фаолиятига қайтадан олиб кириш вақти келди. Бунинг учун ёш актёр, режиссёр ва драматургларни театрларга кенгроқ жалб этиш, спектакллар яратилишида бевосита қатнашишларини йўлга қўйиш самарали натижа беради.

Тарихга мурожаат қилсак, театр санъатининг янги йўллари очиш учун, аввало, эркин ижодий муҳит, студиялар яратилган. Янги ғоялар, янги йўллар шундангина очилди. Театрга қадам қўяётган ёшлар бир нарсани аниқ мақсад қилиб қўйиши керак. Яъни "Мен бу йўлга нима учун кирияман. Кўнглим истаги, машҳурлик илинжида ёки ўз истеъдодимни намоён қилиш учунми?", деган саволни ўзига бериб кўрса, ёмон бўлмасди.

Мен мустақиллигимиз билан тенгдош бўлиб улғайдим. Истиқлол берган барча неъматлардан баҳраманд бўляпман. Гоҳида ёши катта кишиларнинг: "Бу кунларнинг қадрига етиш керак. Унга етганлар бор, етмаганлар бор", дейишганида аввалига тушунмасдим. Кечаги қийинчиликларни, қурашларни кўрмаган қандай ёш бунга тушуна олмаслиги табиий. Аммо вақт ўтиб тарихини, аждодларимиз босиб ўтган оғир йўллар ҳақида ўқиганим, ўрганганим сайин юқоридagi гапларда ҳақиқат нечоғли мўжассамлигини англаб етёпман.

Бугунги кун ёшларидан яратиб берилган имкониятлардан оқилона фойдаланиб, билим чўққиларини эгаллаш талаб этилмоқда. Чунки

даватимиз бизларга барча шарт-шароитни яратиб берган.

Мен Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ўзбек филологияси факультети 2-босқим магистратура босқичида таҳсил олман. "Ҳозирги ўзбек ҳикояларида психологик тасвир" мавзусида илмий изланиш олиб боряпман. Юртбошимизнинг шундай фикрлари бор: **"Адабиётга эътибор — маънавиятга, келажакка эътибор"**. Истиқлол мамлакатимизда барча соҳаларнинг жадал ривожланиши қатори бадий ижоднинг, адабиётшуносликнинг ҳам юксалишига имкон бериди. Бугун бу соҳа вақилири ижод эркинлигидан баҳраманддирлар. Адабиёт учун эса энг муҳими эркин ижоддир.

Биз ёш ижодкорларнинг қувонадиган жиҳатимиз шундаки, адабиёт оламига энди кириб келаётган ёшлар ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда. Чунки, Езувчилар уюшмаси томонидан мунтазам ўтказиб келинаётган семинарлар, учрашувлар, адабий кечалар, ёш ижодкорларнинг илк асарлари "Биринчи китобим" лойиҳаси бўйича юз минглаб нусхада чоп этилаётгани адабиётимиз равнақи йўлидаги катта қадамдир. Бу лойиҳа бўйича менинг ҳам "Бургуллар" номи остида илк китобим босмадан чиқди. 2014 йилда эса "Ўзбекистон" нашриёти томонидан "Қора гордаги ов" номли ҳикоялар тўплами чоп этилди. Адабиёт оламига кириб келишимда устозларим ўз маслаҳатларини ва йўл-йўриklarини аяшмади.

Мен ўзбек ёшларининг бир вақилиман, холос. Бугун ҳар бир тенгдошим биз учун давлатимиз томонидан яратиб берилаётган кенг имкониятлар ҳақида тўлиб-тошиб гапиришим мумкин. Эътирофлар ўз йўли. Зиммамизда эса залворли вазифалар бор. Бу вазифаларни шараф билан амалга оширишда Мухтарам Юртбошимизнинг биз ёшларга ишончи барчамизга қанот бўлади, албатта.

ОНА ТИЛИМ
Она тилим — ягона тилим,
Маржон тилим, дурдона тилим.
Эй, дилимнинг кумуш кўзуси,
Мунис тилим, мардона тилим.

**Менинг чехрам, ўзинга хоссан,
Тилмоҳиссан, кўнглимиз ёзсам,
Навоийдан қолган мероссан,
Кутлуг тилим, шоҳона тилим.**

**Атоийдан ато бўлган тил,
Саққоқидан садо бўлган тил,
Рабузийдан раво бўлган тил,
Шоҳ Машрабдан маънона тилим.**

**Онам тили, отам сўзисан,
Марди-майдон хотам сўзисан,
Бобурдай шоҳ, шоир — ўзисан,
Чўлпонларга ҳамхона тилим.**

**Сен бор мени тушунган дунё,
Бу Оврупа, бунда Оснё,
Мен Зебومان, сен мендан зебо,
Она тилим, ягона тилим.**

Зебо ХУДОЙБЕРДИЕВА
Фарғона

даватимиз бизларга барча шарт-шароитни яратиб берган.

Мен Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ўзбек филологияси факультети 2-босқим магистратура босқичида таҳсил олман. "Ҳозирги ўзбек ҳикояларида психологик тасвир" мавзусида илмий изланиш олиб боряпман. Юртбошимизнинг шундай фикрлари бор: **"Адабиётга эътибор — маънавиятга, келажакка эътибор"**. Истиқлол мамлакатимизда барча соҳаларнинг жадал ривожланиши қатори бадий ижоднинг, адабиётшуносликнинг ҳам юксалишига имкон бериди. Бугун бу соҳа вақилири ижод эркинлигидан баҳраманддирлар. Адабиёт учун эса энг муҳими эркин ижоддир.

Биз ёш ижодкорларнинг қувонадиган жиҳатимиз шундаки, адабиёт оламига энди кириб келаётган ёшлар ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда. Чунки, Езувчилар уюшмаси томонидан мунтазам ўтказиб келинаётган семинарлар, учрашувлар, адабий кечалар, ёш ижодкорларнинг илк асарлари "Биринчи китобим" лойиҳаси бўйича юз минглаб нусхада чоп этилаётгани адабиётимиз равнақи йўлидаги катта қадамдир. Бу лойиҳа бўйича менинг ҳам "Бургуллар" номи остида илк китобим босмадан чиқди. 2014 йилда эса "Ўзбекистон" нашриёти томонидан "Қора гордаги ов" номли ҳикоялар тўплами чоп этилди. Адабиёт оламига кириб келишимда устозларим ўз маслаҳатларини ва йўл-йўриklarини аяшмади.

Мен ўзбек ёшларининг бир вақилиман, холос. Бугун ҳар бир тенгдошим биз учун давлатимиз томонидан яратиб берилаётган кенг имкониятлар ҳақида тўлиб-тошиб гапиришим мумкин. Эътирофлар ўз йўли. Зиммамизда эса залворли вазифалар бор. Бу вазифаларни шараф билан амалга оширишда Мухтарам Юртбошимизнинг биз ёшларга ишончи барчамизга қанот бўлади, албатта.

МЎЪЖИЗАГА ИШОНИШ ОСОНМИ?

Истеъдодли ёш режиссёр Комила Абдурахмонова (спектакл бадий раҳбари Наби Абдурахмонов) ва куч-ғайратга тўла актёрлар гуруҳи Ўзбекистон Ёшлар театри саҳнасида ёзувчи А.Гриннинг қиссасини ўз талқинларида саҳнага олиб чиқдилар. Бу қисса нафақат адабиёт, балки театр тарихида ҳам ўзига хос ўринга эга.

Мазкур асарнинг яратилиши ҳақида ёзар экан, ёзувчи ўйинчоқлар дўкони олдида ўтаётган, ойнада оқ шойи елканли қайиқни кўриб қолганини айтади. "Айнан шу ўйинчоқ менга нималарнидир ишора қилди", — дейди у. Очиги, бу асарнинг эртак эканига одамнинг ишонгиси келмайди. Чунки Ассол камбағал бир одамнинг қизи, Грей эса бадавлат оила фарзанди. Ассол — меҳр-муҳаббат, яхшиликка ишонч руҳида ўсган бўлса, Грей совуққон муносабатлар асосига қурилган оилада тарбияланган. Лекин ҳар иккови севги-га, мўъжизага, сехргарликка ишонади.

Мусликий эртакнамо томоша шаклидаги мазкур саҳна асариде эртак ва бугунги кун, орзу ва воқелик ўзаро уйғунлашиб кетади. Инсценировка ҳамда кўшиқлар муаллифи, К.Абдурахмонова фақат қисса матни билан чекланиб қолмай, сюжет линиясига замонавий воқеаларни ҳам қирилади. Яъни саҳнада Ден ва Эни исмли замонавий ёшлар пайдо бўлади.

Ҳаётлари бугунги куннинг турли ташвишлари билан тўлиб-тошган ўсмирлар олами билан сехрли эртаклар дунёсини уйғунлаштириш ёш режиссёр учун у қадар қийин бўлмаган кўринади. Чунки тенгдошларининг ўй-хаёллари, икчиланишлари, кечинмалари унга таниш. Айни пайтда турмуш ташвишлари исканжасидаги ҳақиқий ҳаётда орзуга ўрин борми ва у қандай бўлиши керак, деган савол турғилади. Хўш, бугунги кунда гаройиботларга ишониш мумкинми? Воқеалар ривожиде давомиде спектакл қаҳрамонлари бу саволга жавоб топадилар. Жавоб эса оддий: гаройиботларни одам ўз қўли

билан яратади. Муаллифнинг аниқ позицияси ана шунда кўринади. Ва бу нарса эртанги кунга ишончи билан ниҳоятда қадрли. Чунки ёшлар орасиде гаройиботларга ишонмайдиган, турмуш ташвишлари уммониға фарқ бўлганла-

ри ҳам учрайди. Ёшлар театрининг бу янги спектакли эса мана шу ташвишли олам пардаларини очиб ташлайди ва ҳаммаси инсоннинг ўзига боғлиқ эканига умид уйғонади. Томошабин севги-муҳаббат ва яхшилик орқали ўзини, ўз тақдирини ўзгартира олишига, мўъжиза яратиши мумкинлигига ишона бошлайди. Спектакл сўнгида шойи матодан бутланган полотно томоша зали ва саҳ-

нани қоплаб олади. Бу билан ижодий жамоа томошабинларни воқеа иштирокчисига айлантириб, сехргарлик муҳитини ягона саҳнавий маконга жо этади.

Актёрлар ўз ролларини дадил, эҳтирос билан бир нафасда ўйнайдилар. Бош қаҳрамонлар характерини аниқ очиб берадилар. Ассол — Ф.Раҳматова мунис, химоясиз, ўй-хаёллари соф ва романтикага тўлиқ. Афсона ва эртаклар йиғиб юрвучи сехргар Эгл Ассолга қачонлардир йиллар ўтиб, уни излаб шаҳзода келишини ва қизил елканли кемада олисларга олиб кетишини айтган. У сехргарнинг башорати, албатта, рўёбга чиқишига, ўз шаҳзодасини учратишига ишонади.

А.Марусина ижросидеги Эни образи бунинг акси. Кучли, дадил, мулоҳазалари кескин бу қиз ҳаётда, қандай қилиб бўлса-да, мақсадга эришишга интилади. Асосий мақсаддан бошқаси кутиб туриши мумкин. Эни Ассолга ўхшаб денгиз қирғоғиде мўъжизани кутиб ўтирмайди, балки ўзи ҳаракат қилади. Томошабин кўз ўнгида ўз мақсадига эришиш йўлида ҳатто севгисини ҳам қурбон қилишга қодир образ намоён бўлади. Бироқ у қарор қабул қилиш, танлаш вақти келганда Денга бўлган муҳаббатидан воз кечолмайди, севгилиси билан бирга қолади.

Спектакл мизансаҳналари ниҳоятда ҳаракатга бой, саҳна безаклари тез-тез ўзгариб туради. Рақс композициялари тезкор оҳанглар асосига қурилган бўлиб, актёрлар катта қизиқиш ва маҳорат билан рақс тушадилар, самими, ўзаро ҳамоҳанглиқда қулайдилар. Кўшиқ ва рақслар ҳаётга, мўъжизага чанқоқлик билан йўғрилган. Ёшлар театрида саҳналаштирилган спектаклнинг энг муҳим хислатларидан бири ҳам ана шу шакл ва мазмун уйғунлиғиде акс этган эзгу ғоялар талқиниде эканига шубҳа йўқ.

Муҳаббат ТЎЛАХЎЖАЕВА

Театр

Республика Ёш томошабинлар театри жамоаси ўз фаолияти давомида ёшлар тарбиясига бағишланган кўйлаб ибратомуз спектаклларни томошабинларга тақдим этиб келмоқда. Улар орасиде таниқли шoir Пўлат Мўмин асариде саҳналаштирилган "Қовқовқой ва Чанқовқой" томошаси алоҳиде ажралиб туради.

Бундан кўп йиллар олдин саҳна юзини кўрган мазкур спектакл неча авлод болаларига завқ-шавқ бағишлаган. Ушунда Қовқовқойнинг бувиси ролини устоз санъаткор, Ўзбекистон халқ артисти Манзура Ҳамидова, Қовқовқойни Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Абдусамад Жўрабев маҳорат билан ижро

олади, доимо саранжом-саришта бўлиш кераклигини англаб етади. Ёвузлик ва сехру жоду билан кампирга айланган олган Малика (актриса Наргиза Рустамова) сехрланган олма бериб, Оппогойни беҳуш қилади. Болалар воқеалар боришини диққат билан, саҳнадан кўз узмай кузатиб борадилар. Очиги, ёш томошабини бундай

БОЛАЛАР ДУНЁСИГА ЙЎЛ

этгандилар. Катта ёшдаги томошабинлар меҳрибон, ширинсўз, оққўнғил бувини ва ўқишни хоҳламайдиган, дангаса, эркатой, ўйинқароқ Қовқовқойнинг бошдан кечирганларини соғиниш билан эслайдилар.

Ана шу қизиқарли асар Ёш томошабинлар театрида "Қовқовқойнинг саргузаштлари" номи билан қайта саҳналаштирилиб, жажжи муҳлисларга тақдим этилди. Спектаклнинг янги талқини муаллифи режиссёр Шухрат Иброҳимов. Саҳна безагиде асарга мос ҳолда ишланган. Айниқса, саҳнада акс этган математик рақамлар болаларни бефарқ қолдирмаётди.

Парда очилиши билан Дала Маликаси, Қовқовқой, унинг онаси, Қовун, Тарвуз каби ижодий қаҳрамонлар кўтаринки руҳда, завқу шавқ билан гул гунчасини авайлаш кераклиғи ҳақида қулайдилар. Афсуски, уни ёвуз кучлар — ўргимчаклар уйқучи — дангаса Қовқовқойдан осонликча ўғирлаб кетадилар. Қовқовқой карра жадвалидаги саволларга тўғри жавоб бергандагина гул гунча ўз жойига қайтарилади. Асардан кўзланган мақсад болажонларни китоб ўқишга, илм олишга, вақтида дарс қилишга ўргатишидир. Зеро, томошабин ўз кўзи билан кўрган воқеаларнинг ониги, турмуш тарзига катта таъсир ўтказида.

Ака-ука Гримлар асариде саҳналаштирилган «Оппоғой ва унинг дўстлари» номли янги спектакл режиссёри ҳам Шухрат Иброҳимов. Томоша саргузашт воқеаларга бойлиғи билан болаларни ўзига жалб этмоқда. Ўрмонда адашиб қолган «Оппоғой» (актриса Камола Бозорова) Миттивойлар уйига кириб қолади. Уйнадаги жамми буюмлар ёйилиб ётганини кўриб, ҳамма ёқни супуриб-сидириб, йиғиштириб, миттивойлар уйга қайтгунарлиға қадар саранжом-саришта қилиб, ухлаб қолади. Бундай ҳолатни кўрган жажжи томошабин, албатта, Оппоғойдан ибрат

қилмайдими? Миттивойлар қайтиб келганларида, уйда қолиб, беркинби олган энг кенжатои миттивой (актёр Барот Ҳасанов) бу ерда бўлган воқеаларни турли хатти-ҳаракатлар, овоз оҳанглари орқали тушунтириб беради. Ушбу саҳнада актёр маҳорати намоён бўлади. Шуни алоҳиде айтиш кераки, асар миллатимиз урф-одатлари, ахлоқ-одоб меъёрларига тўла риоя қилган ҳолда саҳналаштирилган. Томоша давомида широклар ёғдуси, замонавий бошланишини кутаётган, оммабоп рақслар ўзаро тарзда намоён бўлади. Кўшиқлар асарга ҳамоҳанг тарзда танлангани эртак-спектаклнинг томошабоплигини янада оширган, десак муболаға бўлмайди.

Ҳар икки спектакл жамоаси бугун кичкинтойларга мос асарлар яратиб, улар кўнглиға йўл топишга астойдил ҳаракат қилаётганидан далолат беради. Шу ўринда бир таклифни ҳам айтиб ўтмоқчимиз. Томошабин залға кириб, спектакл бошланишини кутаётган вақтда болаларнинг ёшларига мос кўшиқ ва мусиқа янграб турса, айна мудоа бўларди. Зеро, фақат спектакл эмас, болалар театридаги ҳар бир лавҳа ибрат ва намуна вазиғасини ўташи керак.

Театр жамоаси шу кунларда адиб Шухрат Ризаевнинг «Залолат» номли асарини томошабини яътиборига ҳавола этишга тайёргарлик кўрмоқда. Саҳналаштирувчи режиссёр Гулруҳ Нажидова янги топилмалар, мусиқий ечимлар излаш, актёрлар ижросини мукамаллаштириш борасиде изланмоқда.

Баҳодир МАЪДИЕВ

МИЛЛИЙ ТЕАТРДА ИККИ ЯНГИЛИК

Ўзбек Миллий академик драма театрида Маданият ва спорт ишлари вазирлиғи ҳамда "Ўзбектеатр" ижодий-ишлаб чиқариш бирлашмаси томонидан "Миллий театримиз истиқболи" мавзусида матбуот анжумани ўтказилди. Театр мутасаддилари, олимлар, театр таниқчилари, устоз санъаткорлар ва ёш актёрлар, журналистлар қатнашган мазкур анжуманда мустақиллик йилларида театр санъати соҳасиде эришилган ютуқлар, замонамиз қаҳрамони тимсолини яратиш борасиде амалға оширилаётган ишлар ҳақида фикр юритилди.

Миллий томоша санъати аъёналарини ўрганиш, бойитиш ва тарғиб қилиш, театрларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, малакали кадрларга бўлган эҳтиёжни қондириш борасиде Миллий театрда кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда. Хусусан, "Ёқуб Аҳмедов актёрлик санъати маҳорат мактаби" театр-студиясининг ташкил этилиши ана

шундай хайрли мақсад йўлида қўйилган оидмлардан бири бўлди. Устоз-шогирд аъёналарига асосланган студия фаолияти иқтидорли ёшларни бирлаштириш ҳамда тажрибали актёрлар маҳоратидан унумли фойдаланишга қаратилган. Анжуманда студия ижодий жамоаси ҳамда Наим Каримов, Тоир Исломов, Шухрат Ризаев каби етакчи мутахассис олимларнинг фикр-мулоҳазалари тингланди. "Маҳорат мактабимизнинг режалари катта, — дейди студия раҳбари, Ўзбекистон халқ артисти Ё.Аҳмедов. — Энг муҳими — ёш истеъодларнинг ижодий изланишлари учун имкон яратиш. 16 ёшдан 22 ёшгача бўлган истеъодли йигит-қизлар театр-студиясига аъзо бўлишлари мумкин. Бизнинг фаолиятимиз келажакда театримизда яхши асарларнинг кўпайишига ҳисса қўшади, деган умиддан".

Матбуот анжумани доирасиде театр бош режиссёри Марат Азимов томонидан қайта саҳналаштирилган

"Иймон" спектакли ижодкорлари билан премьералди учрашуви ҳам бўлиб ўтди.

Маълумки, И.Султон қаламиға мансуб драмада маънавий-ахлоқий поклик, ҳалоллик, оила қадриятларига садоқат сингари эзгу фазилатлар таъмағирлик, худбинлик, кўчир-мақашлик каби хурдон иллатларга қарама-қарши қўйилиб, ҳар бир одамнинг виждонли, иймонли бўлиши қанчалар муҳим экани чуқур драматик воқеалар асосиде очиб берилган. Ярим асрлик танаффусдан сўнг саҳна юзини кўраётган янги талқиндаги "Иймон" драмасини таниқли журналист А.Мелибоев давр руҳига мослаб таҳрир қилган. Дастлабки вариантда Ўзбекистон халқ артистлари Олим Хўжаев ва Сайфи Олимов маҳорат билан ижро этган профессор Йўлдош Комилов ҳамда Санжаров образларини бугун саҳнада Ўзбекистон халқ артистлари Ёдгор Саъдиев ва Муҳаммадали Абдуқундузов ўзига хос

талқин этганлар. Шунингдек, Фатхулла Маъсудов, Лола Элтоева, Рихис Иброҳимова, Зухра Ашурова, Абдуваҳоб Абдураимов каби таниқли актёрлар билан бир қаторда, ёшлардан Гулнора Жуманазарова ва Ҳамза Ҳасанов ўзларига топширилган ролларни маҳорат билан ўйнадилар.

Қачонлардир томошабини театр курсисига михлаган бу асар бугунги кун муҳлисини ҳам бефарқ қолдиргани йўқ. Зеро, одамийлик, инсоний қадр-қиммат, оила муқаддаслиғи, иймон бутлиғи ҳаммиша долзарблиғича қолаверади.

Азиз МАТЁҚУБОВ

Женисбек ва жаҳон улуглари

Ўзбекистон давлат консерваториясиде Миллий симфоник камер оркестри ва Халқ чоғуларни оркестри ҳамкорлиғиде Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Женисбек Пиёзоевнинг яккагон концерт дастури бўлиб ўтди.

Концертда И.Штраус, Ж.Россини, Ж.Бизе, Н.Муҳаммединов, В.Моцарт, Ш.Гуно, Г.Манчини, А.Бабажанян, А.Пахмутова, С.Юдаков каби композиторларнинг "Кўршапалак" опереттаси, "Севилия сартароши", "Дон Жуан", "Фаяуст", "Майсаранинг иши" операларидан ариялар ва халқ кўшиқлари ижро этилди.

Концерт мехмони — Ўзбекистон халқ артисти Муъссар Раззоқовнинг чиқишлари муҳлисларда катта таассурот қолдирди. Концертга Камолдин Уринбоев дирижёрлик қилди.

Феруза ОБИДОВА, Консерватория талабаси

"Драма ўзиде поэзияни мужасамлаштиришда серкилла кўзгуга айланади ва энг ёрқин нурларни жамлаб, уларни инсон табиати билан чархлаб, янада ёрқинлаштирилади", деб ёзган эди буюк инглиз адиби Перси Биши

Шелли. Кунни-кеча Муқимий номидаги Ўзбек давлат мусиқий театрида Ўзбекистон халқ ёзувчиси Фарҳод Мўсажонов пeсаси асосиде саҳналаштирилган "Олифта" мусиқали комедияси тақдимотида иштирок эт-

— унда халқимизнинг кўнғил мулкига айланган қаддон кўшиқлар, дилхуш наволар янграйди. Анъанавий меросға мурожаат, актёрларнинг маҳоратли ижроси, янги тажриба ва изланишлар асарға замонавий руҳ бахш этган. Бинобарин, тажриба ва изланишлар асарға замонавий руҳ бахш этган. Бинобарин,

Тақдимот

спектаклда мусиқа воқеа-ҳодисаларға мувофиқ ҳаяжонли таассуротни ошириб боради.

"Олифта" спектаклини тажрибали режиссёр, Ўзбекистон Республикасиде хизмат кўрсатган маданият ходи-

САҲНАДА ЁШЛАР МАВЗУСИ

ган томошабини ҳам ана шундай маънавий озикдан баҳраманд бўлишлари аниқ. Асарга танланган мавзу бугунги кун учун жуда муҳим: ёшлар ҳаётда ўз ўринларини топишни истайди, ота-она эса фарзандни бахтли ва ҳамма учун керакли инсон сифатида улғайтириш орзуси билан яшайди. Аммо ҳар бир ёшнинг ҳаёт йўли истеъдоди ва қизиқишиға боғлиқ экани, айрим ота-оналар яхшиликни кўзлаганида, натижа акси бўлиб чиқиши ҳам мумкин.

Асар қаҳрамони Қувончбек шаҳарда туғилиб-ўсган, онасининг орзусини рўёбга чиқариш учун консерваторияда таълим олган. Аммо унинг жону дили — техника. Спектаклда ўртаға ташланган асосий масала шунда. Қувончбек ўз мақсади йўлида курашади ва голиб чиқади. Бу мавзу азалдан, аммо спектакл муаллифлари замонамиз қаҳрамони тимсолини яратар экан, уларнинг ички кечинмаларини, ўй ва қарашларини маҳорат билан очиб беришга эришишади.

Спектаклнинг яна бир жозибаси

ми Аҳад Фармонов саҳналаштирган. Асарнинг асосий ғоясини намоён этишда адабий матн, мусиқа, бадий безак тугаллиғи билан бир қаторда, жанр ва услубнинг ўзаро уйғунлиғи ҳам эътиборлидир. Шунингдек, саҳналаштирувчи ҳамда либослар бўйича расмсон Наталя Глубокина томонидан яратилган бугунги ҳаёт манзаралари, Ўзбекистон халқ артисти Маъмура Эргашева қаддон кўшиқларға саҳналаштирилган рақслар томошабини ҳам завқ бағишлайди.

Спектаклда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Меҳмонли Салимов (Остонақул), Гулчехра Носирова (Соракон), Малика Қайумова (Файзинисо), ёш иқтидорли актёрлар Азиз Латипов (Тоға), Расулхон Қодирхонов (Қувонч), Маърифат Ортиқова (Саломатхон), Дурдона Раҳмонова (Рухсара), Инобат Умирова (Қумри) маҳорат билан ижро этган роллар самимилиғи билан томошабини кўнғилға йўл толди.

Хумоюн АКБАРОВ

БАХШИЁНА НАВОЛАР

Халқ оғзаки ижодининг барҳаёт чашмалариде яралган қуй-қўшиқ борки, албатта, ўз муҳлисини топади. Ва табиийки, бу ўлмас наволарни маромиға етказиб ижро этган хонанда ижоди халқ орасиде доимо суюқ бўлади. Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон миллий кутубхонасиде бўлиб ўтган ижодий учрашув кўйлаб санъат ихлосмандларини бу ерга жамлади. Улар орасиде институт ва коллеж талабаларидан тортиб, таниқли ижодкорлар, шoir ва ёзувчилар ҳам борлиғи диққатга сазовор. Таниқли эстрада хонандаси, Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ артисти Маҳмуд Номозов ижодига бағишланган ушбу кечада иштирок этган муҳлислар доираси кенг экани аслида тасодиф эмас. Буни халқ оғзаки ижодини замонавий мусиқа аъёналари билан уйғунлаштиришға эришган хонанда изланишларининг самараси сифатида баҳолаш мумкин.

Дастлаб таниқли ижодкорлар, мутахассис ва санъатшунослар сўзға чиқиб, санъаткорнинг ижодий йўли, ижро маҳорати, замонавий ўзбек эстрадасидеги ўрни ҳақида фикр билдиришди. Муҳлислар санъаткор билан жонли му-

лоқотда бўлиб, ўзларини қизиқтирган саволларға жавоб олишди. Ижодий учрашув давомида хонанданин ҳаётий хотиранлари, қўшиқчилик соҳасидеги изланишларини ёритувчи "Юлдузлар шамолли" ҳамда "Бахшиёна" номли китоблари тақдимоти ҳам ўтказилди. Санъаткор ҳаёти ва ижодининг муҳлислар учун маълум бўлмаган ўзига хос қирралари ҳақида ҳикоя қилувчи ушбу нашрларға сара қўшиқлар жамланган мусиқий альбом ҳам илова қилинди. Табиийки, ижодий учрашув ўзига хос назм ва наво кечасига ҳам айланди. Йиғилганлар санъаткорнинг ҳали оҳори тўқилмаган янги кўшиқларидан баҳраманд бўлишди.

Тадбир

гидан кашф этилди. Санъаткорнинг асосий ютуғи шундаки, у ўзбек хонандалари орасиде биринчилардан бўлиб, фольклор аъёналарини замонавий хонандалик билан уйғунлаштиришға эришди. Узоқ йиллар давомида хаваскор ижрочилар қаторида тилға олинган бахши ва оқинларнинг ижро услубини профессионал хонандалик даражасига олиб чиқди. У ҳозирги кунда ҳам изланишларини давом эттириб, бу йўналишининг янги имкониятларини кашф қилмоқда.

Ашуралли ЖЎРАЕВ, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист:

— Мамлакатимизда эстрада санъати пайдо бўлган даврдан буён кўйлаб етук хонандалар, бетақдор овоз соҳиблари етишиб чиқганини кўриш мумкин. "Улар орасиде Маҳмуд Номозов қандай ўринға эга?" деган табиий савол турғилади. Назаримда, бу хонанда ўзбек эстрадасиде бошқаларға ўхшамайдиган, ўзига фол миллий йўналишини топишға эришди. Ҳозир санъаткор ижодий камолотининг авжи палласи. Ундан янада ёрқин ва гўзал ижод намуналарини кутишға ҳақлимиз. Умид қиламизки, Маҳмуд Номозов асос солган йўналиш келажакда шогирдлари томонидан ривожлантирилиб, халқаро миқёсда ҳам муносиб эътироф топади.

Ўз мухбиримиз

ТОШКЕНТДА ЖАЗ БАЙРАМИ

Жаз фақат Фарбда кенг оммалашган мусиқий йўналиш, деб ўйласангиз адашасиз. Бу санъат муҳлислари мамлакатимизда ҳам талайгина. Пойтахтимизда яқинда бошланган халқаро жаз фестивали бунга далил бўлиши мумкин. ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги

ваколатхонаси ташаббуси билан ташкил этилган ушбу ижодий анжуманининг очилиш маросими "Илҳом" театрида бўлиб ўтди. Унда америкалик машҳур жаз устаси ва композитор Хэрби Ханкок иштирок этиб, бетақдор ижролари билан муҳлисларни лол қолдирди. Халқаро фестивал доирасидеги чиқишлар 8 майға

қадар давом этади. Пойтахтимизға АҚШ, Ҳиндистон, Франция, Латвия каби мамлакатлардан таниқли жаз ижрочилари ташриф буюради. Улар қаторида Ари Роланд раҳбарлиғидеги жаз квартети, "Сител Фьюже Групп", "Ксилер ТРИО" каби жамоалар-

ни кўрсатиш мумкин. Табиийки, анжуман доирасиде таниқли жаз усталари иштирокида маҳорат дарслари, ижодий учрашув ва мулоқотлар, хорижлик ва ўзбекистонлик санъаткорлар ҳамкорлиғиде концерт дастурлари ташкил этилади.

Саёхат ТРОДАЛИЕВА

Ўзбекистон ва жаҳон маданияти

ЭЪТИБОР ВА ЭЪЗОЗ

Бошланиши биринчи саҳифада.

Кейинчалик Абдуқодир амаким соғайиб, ўз оилаларини зўрга тебратишдан ортмаганлар. Биргина менинг Халил дадам бироз соғайиб олгач, ишга тушишга мажбур бўлган, чунки катта оилани боқиш дадам зиммасига тушган. Дадам ўша пайтдаги оғир шароитга қарамай, акаларидан ёдгор қолган жиянларини, ўспирин укаларини боқди, ўқитди ва уларни уйли-жойли қилди. Урушнинг дахшатларини, ҳалок бўлган ака-укалари, қариндошлари, дўстларини хотирлаганда дадам ҳар гал: «Ўша оғир, мудҳиш кунларни биз кўрдик, сизлар асло кўрманглар, тинч юртимизнинг қадрига етинглар, уни кўз қорачи-гингиздай асранглар», дея насиҳат қилар эди. Лекин, афсуски, дадамга Истиқлолимизни кўриш насиб этмади, урушдан олган жараҳати асоратидан оламдан ўтди.

Иккинчи жаҳон уруши даврида ўзбек халқи ўзининг инсонпарварлик ва бағрикенглигини, айниқса, болажонлигини намойён қилди. Уруш йилларида Ўзбекистонга 1 миллиондан ортиқ киши, жумладан, 200 минг бола эвакуация қилинди. Турли миллат болаларини ўзбек халқи ўз фарзандидай ардоқлаб, вояга етказди.

Бу даврда кўплаб ўзбекистонлик шоир ва адиблар уруш мавзуга бағишланган асарлар яратдилар. Атоқли шоиримиз Фафур Фулом урушда ота-онасиз қолган гўдакларга бағишлаб «Сен етим эмассан» шеърини ёзди. Кейинчалик сеvimли шоира Зулфия «Ўғлим, сира бўлмайдими уруш» асарини яратди. Бу шеърдаги она тимсоли урушга қарши барча оналарнинг умумлашган образидир.

Хотира — миллат тарихини, унинг қадриятларини, маданияти ва маънавиятини, миллат ўзлигини муҳасаммаздаги буюк қадриятдир.

Юртбошимизнинг: «Хар бир миллат, хар бир халқ ўз насл-насабини, келажак авлодини асраб-авайлаб, унинг қадрини билса, ундай миллатнинг, ундай давлатнинг келажиги буюк бўлиши муқаррар», деган даъ-

ватларига амал қилиб, ҳар биримиз тарихимизни пухта билишимиз зарурдир. Зотан, ўлмас қадриятларимиз, жумладан, ўзидан катталарга ҳурматда, кичикларга эса иззатда бўлишдек энг олижаноб фазилатлар ҳам тарихимиздан, аждодларимиздан ўтиб, бизгача етиб келган ва айни вақтда янада сайқал топиб, ҳаётда ўз амалини топмоқда. Юртбошимиз таклифига мувофиқ 2015 йилни мамлакатимизда «Кексаларни эъзозлаш йили», деб эълон қилинишида ҳам шундай ҳаётий ҳикматлар мужассам.

Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 22 йиллигига бағиш-

ланган тантанали маросимдаги маърузасида: «Хар қандай жамиятнинг ёши улуг одамларга бўлган эътибори ва ғамхўрлиги унинг маданий даражасини белгилайди, десак, янгилашмаган бўламиз. Согдагина, ўзбекона қилиб айтганда, кексаларга ҳурмат-эҳтиром, меҳр-оқибат кўрсатиш маънавий ҳаётимизнинг том маънода ажралмас қисмига айланган», деб таъкидлаганди.

Дарҳақиқат, кексалари бор уй нури ва файли бўлади. Доно халқимизнинг: «Кексалик — до нишмандлик», дейишида катта маъно бор. Чунки нурунийлар ўзларининг оқил-доно фикрлари билан, қимматли панд-насиҳатлар билан, албатта, ғамхўр ва меҳрибонликлари билан бизни тўғри йўлга бошлаб, яхшиликлар ундайдилар.

Ўтганларни хотирлаш, эслаш, қабрларини зиёрат ва обод қилиш, уларнинг эзгу ишларини давом эттириш, ҳозирда сафимизда юрган, юртимиз равнақи йўлида хизмат қилаётган ёши улуг зотларни эъзозлаш, ўғитларига амал қилиш, уларга ширин муомалада бўлиб, ҳолидан хабар олиш — барчамиз учун ҳам фарз, ҳам қарз ҳисобланган олижаноблик ва фарзандлик бурчимиздир.

Ҳазрат Алишер Навоий кексаларни улуғлаб:

Қарилар хотири нозукдур, эй тифл, Шикастидин қилиб ваҳм,

Ўлма густоҳ — деб айтганидек, нурунийларнинг кўнгли жуда нозик бўлади, уларнинг ўзларини ҳам, кўнглиларини ҳам эъзозлайлик.

Дунёдаги барча жонотлар, табиат ва албатта, инсон тинчлик билан барҳаётдир. Бобо, бувижонларимиз фотиҳага қўл очганларида Яратгандан тинчлик ва хотиржамлик, соғлик ва омонлик сўраб дуо қилишади. Мустақиллигимизнинг энг олий неъматларидан бири — шак-шубҳасиз тинчлик-осойишталигимиздир.

Мамлакатимизнинг юксак тараққиёти, ободлиги, гуллаб-яшнаши, осуда ҳаётимиз, миллатлараро тотувлик ва ҳамжиҳатлигимизнинг асоси — тинчликдан. Шунинг учун тинч ва фаровон ўтаётган ҳар бир кунимиз биз учун олий бахт эканлигини асло унутмайлик.

Гулжамилла АЪЗАМХҲАЕВА,
Ўзбекистон Республикаси
Халқ таълими аъlochиси

ХОТИРА
ДАФТАРИ

**Хотира дафтари юрак варақлар,
Сен тингла қалбдаги садоларимни.
Ўксик дил уларни ҳамон сўроқлар,
Уруш, қайтариб бер боболаримни.**

**Отинг кургур, уруш эҳ сен туфайли,
Айрилиқда куйди қанчалар Лайли,
Бир қўл, бир оёқда келса ҳам, майли,
Уруш, қайтариб бер боболаримни.**

**Улар эккан ниҳол буй чўзиб мана,
Осмоғни гуллатган бахт чизиб мана,
Ўғил-қиз бағрида қилсин тагтана,
Уруш, қайтариб бер боболаримни.**

**Хўрликни кўрдилар, хўрликни кўрсин,
Тинчлик тиллагига жўрликни кўрсин,
Шу озод Ватанда қад кериб юрсин,
Уруш, қайтариб бер боболаримни!**

Сирожиддин РОБИДОВ

Тошкент вилояти

Кўргазма
залларида

“БАҲОР НЕЪМАТЛАРИ”

ВАТАН
ФИДОЙИЛАРИНИ
ЁД ЭТИБ

Элу юрт манфаати йўлида жонларини фидо қилган аждодларимиз хотирасини ёд этиб, улар фаолиятини ўрганиш, тарғиб-ташвиқ қилишга Истиқлолимизнинг илк даврида номаъlum ҳикояси», С.Тўлаганованинг «Қодирий публицистикасининг баъзи бир масалалари» маърузалари атоқли адибимиз ижодининг янги қирралари талқинига бағишланди.

Журналист, драматург, актёр Фозил Юнус фаолияти ҳақидаги санъатшунослик фанлари номзоди С.Аҳмедовнинг, шунингдек, З.Мирзоева, Р.Шигабтдинов, Д.Раҳмонова, М.Раҳмонованинг миллат озодлиги ва тарққиёти учун курашган маърифат-парварлар ҳаёти ва фаолиятига бағишланган маърузалари ҳам йиғилганларда катта таассурот қолдирди.

«Шахидлар хотираси» жамоат фонди Самарқанд вилояти, Пасдарғом тумани бўлими раиси Б.Амиров шахидлар хотирасини абадийлаштириш бўйича амалга оширилган ишлар ҳақида гапирди.

Дарҳақиқат, ўз ҳаёти ва ижодини миллат озодлиги, равнақи йўлига бағишлаган улуг аждодларимизнинг кутлуг номларини доимо ёд этиш, улар хотирасини эъзозлаш бугунги ва келгуси авлодлар зиммасидаги шарафли бурчдир.

Н.НАМОЗОВА

БОБУР БОБО НЕВАРАЛАРИ

Захириддин Муҳаммад Бобур бобомиз ҳарбу зарб ишлари, ҳарбий маҳорат ва зафарли юришлари борасида мулоҳаза юритганда ботир ва шижоатли навкарларини ҳамisha миннатдорлик билан эслаб ўтади. «Бобурнома»да бунга далил ва мисоллар кўп.

Анджон шаҳар тиббиёт лицейининг 1-босқич талабаси Жавоҳир, шаҳардаги 1-умумтаълим мактабининг 8-синф ўқувчиси Шерқон Абдуқаҳорролар ҳали бола чоғларидан ҳақиқий Бобурийзодалар авлодидан эканлигини ўз

ютуқлари билан исботлаб улгайишмоқда.

Жавоҳир шарқ яккакурашининг айкидо тури бўйича Одессада ўтказилган Халқаро турнирда, Шерқон бўлса ўсмирлар ва катталар ўртасида Италиянинг Карара шаҳрида бўлиб ўтган мусобақаларда биринчи ўринни эгаллаб, Ўзбекистон байроғини чет ўлкаларда баланд кўтариб, она юртва ёруғ юз билан келганларидан устозлари ҳам, ота-оналари ҳам миннатдор.

С.МАМБЕТОВ олган сурат

ШЕЪР — ОЛАМНИ АНГЛАШ

Истеъдодли шоир Абдунаби Бойқўзиёв шеъринингизда сози ўзига хос наволар таратаётган ижодкорлардан. Хозирга қадар унинг «Ғуборини ёзгайман», «Кўзлари дарёйим...», «Дилхирож туйғулар», «Беш наво» номли китоблари ўқувчиларга таниш. «Ўзбекистон» нашриётида чоп этилган «Чўли Ироғим» номли янги тўплами ҳам шеърини муҳлисларига ажойиб тўхфа бўлди.

Китобингизни ўқидим

Китобга кейинги йилларда ёзилган шеърлар, мухаммаслар, япон, рус, қорақалпоқ ва уйғур адабиётидан таржималар ҳамда «Бешнаволар» деб аталган муктасар битиклари жамланганки, бу тўпламнинг жанр жиҳатидан ранг-баранглигини таъминлаган. Тўпламдаги асарларнинг мавзу доираси ҳам кенг, шоирнинг тафаккур тарзи ва хулосалардан миллийлик уфури туради. Ватан, она, муҳаббат каби юксак туйғулар тараннум этилади. Жумладан, «Ўзбек ҳовлиси» номли шеърини соф қадриятларимиз ҳақида самимий сатрлар тизилади: «Ўзбек агар иморат солса, Тарх излаган меҳроб — қоблагга» ёки «Арик ўтсин ҳовлигидан, боғ қил, Деган қадим ҳикматлари бор». Халқимизнинг асрлар давомида шаклланган файзиёб қишлоқнинг манзараси, содда, самимий ҳамқишлоқлар, уларнинг орзу ва ташвишлари, меҳру оқибатлари кўнглингизга илиқлик бахш этади. Таъкидлаш жоизки, шеъримизда қишлоқ мавзусига қайта-қайта мурожаат этсалар ҳам, хар бир шоир уни ўзига хос ҳис этади ва ёритади. Абдунаби Бойқўзиёв лирик қаҳрамони қадрдон қишлоғи-

ни кўнгли тўрида асраган, унинг аъналарини, болалик хотираларини бот-бот ёд этадиган, айни пайтда янгиликларни, оламни англаш учун курашга отланган қалб соҳибидир. Шоир инсон шууридаги энг ҳассос туйғуларни таҳлил қиларкан, ўзига хос хулосалар чиқаради: сокин гўшаларни қолдириб, олис сафарларга йўл олади: «Ким у ичимдаги ялангтўш, яланг... Ўзин бўронлардан излаган одам?»

Шоирнинг табиат мавзуга ёндошувидан ўзига хосдир: «Бирам сабрлики... Шу... Куз дегани. Кўзинга чарақлаб қарамайдиам, Истиҳола қилиб турса, ийманиб, Бир галати бўлиб кетаркан одам». Баҳор нафаси эса сулувларнинг энтиқиши каби гўзалдир. Кўклам манзараси жонли сатрларда бор жозибаси билан кўз олдингизда намойён бўлади:

**Кеча,
Хирмон чолнинг... олмаси
Оқ рўмолин бошга солибди.
Мен ҳам меҳмон, қандоқ қилай деб,
Тузда қиш ҳам йиғлаб олди...**

Фасллар, дарахтлар, гуллар жонли, табиий ўзгаришлари билан тасвир этилдики, барчасини ҳис этасиз, тинглайсиз, тасаввур қиласиз.

Шеър оний туйғулар ифодасидир. Зотан, Абдунаби Бойқўзиёвга хос ихчамликда мукамаллик, бутунлик мижасам. Бу, айниқса, тўпламдаги бешнаволарда ўз тасдиғини топган. Уларда олам ва одамнинг турфа жилвалари шундай ифодаланади:

**Бу
Тоғнинг
Салласи
Булутдан
Эди.**

Таъкидлаш жоизки, хар қандай шеърнинг шоҳ мисраси бўлганидай беш сўздан иборат беш сатрда ҳам яхлит фикр-мулоҳаза тақдим этилади. Умр ва вақт шиддатларида баъзан шундай хулосаларга ҳам эҳтиёж сезилмоқда.

Айни пайтда шоир ижодига инсон табиатининг айрим жиҳатларига бироз ҳазил-мутойиба, кенгкўнглилик билан ёндашувни сезамиз. Нафақат «Юморга мойил мисралар» туркумида, балки «Кувноқ мўйсифид», «Биринчи синфда» каби қатор шеърларидаги майин мутойиба ўқувчи қалбига йўл очади.

«Меҳмон мисралар» туркумида замонавий япон шеърининг вакили Масаока Сикининг жозибали ва ажойиб назм намуналари билан танишасиз. Шунингдек, қардош қорақалпоқ шоири Жиянбой Избосканов, уйғур шоири Аблат Абдулло, рус шоири Михаил Светлов ижодидан таржималар ҳам китобдан ўрин олган.

Бир сўз билан айтганда, Абдунаби Бойқўзиёвнинг «Чўли Ироғим» номли тўпламидаги шеърлар, таржималар шоирнинг маҳорати, ижод пиллаюсидан юқорилаб бораётганидан далолат беради.

Шоҳруҳ УБАЙДУЛЛАЕВ,
ёш тадқиқотчи

амалга оширилаётган кенг кўламли илоҳотлар жараёнида навқирон авлоднинг она табиатга меҳрини ошириш масаласига катта аҳамият берилаётганини таъкидладилар.

Худди шунга ўхшаш «Баҳор неъматлари» кўргазмалари Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги ўлкашунослик музейларида ҳам ташкил этилади. Апрель ойининг сўнги кунигача ташриф буорувчилар учун ялғиз, жағ-жағ, беда, исмалоқ, отқулоқ, шовул каби кўкатлар, шунингдек, сумалак, кўк сомса, чучвара, варақи каби баҳорий таомларимизнинг инсон организмига ижобий таъсири мазкур кўкатлар таркибидagi дармондори ва минерал тузлар ҳақида кўргазмали экскурсиялар уюштирилади. Мутахассислар тавсиялари ташкил этилади.

**МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР
УЮШМАСИ**

**ҲОМИЙ:
“МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ”
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ**

**O'zbekiston
adabiyoti va san'ati**

Манзилимиз: Тошкент — 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91
Котибият — 233-49-93

Таъкид ва адабиётшунослик бўлими: 233-58-86
Ижтимоий ҳаёт бўлими: 233-57-42

Бош
муҳаррир
Сирожиддин
САЙИД

Тахририятга келган қўғазмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.
Муаллифлар фикри тахририят нуктаи назаридан фарқланishi мумкин.

Маъсул котиб — Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навбатчи муҳаррир — Санжар ТУРСУНОВ
Саҳифаловчи — Зафар РЎЗИЕВ

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси босмахонаси.
Босмахона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй
Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топширилди — 19.48

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигидан 26.11.2014 йил 0283-рақам
билан рўйхатга олинган. Адаби — 6026 Буғуртма Г — 457. Ҳажми — 3 босма табақ А-2.
Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 5 6

ЖУМА КУНАРАНИ
ЧИҚАДИ.

СОТУВДА НАРХИ
ЭРКИН.

ISSN 2181-614X

9 772181 614000